

Naturminnen i Uppsala län

2013

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

LÄNSSTYRELSENS
MEDDELANDESERIE
2013: 11
NATURLIVSSTYRELSEN
ISSN 1400-4712

Foton framsida: Evelina Lindgren

Länsstyrelsen i Uppsala län

Hamnesplanaden 3

751 86 Uppsala

Tfn: 010-22 33 000 (vxl)

E-post: uppsala@lansstyrelsen.se

Internet: www.lansstyrelsen.se/uppsala

Länsstyrelsens Meddelandeserie 2013

ISSN 1400-4712

Tryck: Länsstyrelsens reprocentral

Naturminnen i Uppsala län

2013

Förord

Runt om i Sverige står gamla och grova träd spridda i landskapet. De har stått där länge i odlingslandskap, på skogsmark och i bebyggelse, och har uppmärksammats av människan för att de är vackra och speciella. Utöver detta fyller de en mycket viktig ekologisk funktion som livsmiljö för många organismer. Vissa av dessa träd har en gång blivit skyddade enligt lag för deras skönhet, märkliga beskaffenhet eller för att de hyser en hög biologisk mångfald, och de kallas då "Naturminnen". Följande stycke om naturminnen går att läsa i Miljöbalken;

"Ett särpräglad naturföremål får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne, om det behöver skyddas eller vårdas särskilt. Förklaringen får omfatta även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövt utrymme" (7 kap 11 § miljöbalken).

Denna rapport presenterar resultatet av en naturminnesinventering som genomförts under hösten år 2013 i Uppsala län. 32 naturminnesobjekt har besökts och samtliga träd inom objekten har bedömts utefter ett standardiserat inventeringsprotokoll. Syftet har varit att få uppdaterad information om länets naturminnen samt kartlägga riskträd, eventuella behov av skötselåtgärder och/eller revidering av befintliga naturminnesbeslut. I rapporten redovisas en beskrivning av statusen för varje naturminnesobjekt. Inventeringsdata över samtliga enskilda träd har sammanställts och finns redovisade som en tabell i slutet av resultatavsnittet. Inventeringen har genomförts av Evelina Lindgren inom ramen för en praktikkurs i Bio-geovetenskap vid Stockholms Universitet. Handledare har varit Katarina Rydh och Maria Forslund, Länsstyrelsen i Uppsala.

Uppsala februari 2014

Lennart Nordvarg
Naturvårdsdirektör

Innehållsförteckning

Inledning	3
Metodik	4
Resultat	6
001: Nio ekar och en ask i Krusenberg	6
002: Ek vid Fnysinge	8
003: Gröttallen vid Viggby	9
004: Kleveken	10
005: Barrskogsområde, Rasbo allmänning.....	11
006: Gränseken vid Vårdsätra	12
009: Ek nordväst om Björnsundet, Vällen	13
011: Ett skogsområde nordväst om Björnsundet, Vällen.....	14
012: Jättetall öster om Gisslaren.....	15
013: Trolltallen vid Ignesta	16
014: Vårbundnaeken, Norrgarn	17
015: Ek vid Gisselby	18
016: Stortallen väster om Stallfjärden.....	19
017: Tall öster om Valloxen – ”Kvallsta tall”	20
020: Sex förkrympta granar sydost om Mälby – ”Frustigs kyrka”	21
021: Tre tallar sydväst om Gåvsta	22
023: Tall sydost om Forsmark	23
024: Tre ekdungar i Vallox Säby	24
025: Ek vid Lövgård, Husby-Åby	26
026: Ek vid Stora Ljusbrunn	27
027: Ek i Eneby	28
028: Ek i Vårdsätra.....	29
029: Vretatallen.....	30
030: Enar i Grellsbo	31
031: En vid Lilltuna, Husby-Tuna	33
032: Ek i Bälinge.....	34
033: Länsmanseken	35
034: Axel Oxenstiernas ek	36
035: Strömstatallen	37
036: Horrsta.....	38
037: Göksbo.....	39
038: 15 ekar i sommarstugeområde vid Tämnaren	40
Sammanfattande tabell över inventeringsresultat	42
Sammanfattande ord	50
Referenser	51
Bilagor	52
1. Inventeringsprotokoll (mall).....	52
2. Fotodokumentation.....	54

Inledning

Naturminne definieras i miljöbalken som ett särpräglad naturföremål i särskilt behov av skydd eller vård, och skyddas enligt 7 kap 10§ miljöbalken och i övrigt med samma paragrafer som gäller för naturreservaten. Exempel på sådant som har förklarats som naturminnen är gamla träd, stora flyttblock, lokaler med sällsynta arter, mindre skogsområden, holmar och nedlagda gruvtäkter. Naturminnen kan oftast kännas igen på att de är märkta med en blå plastskylt med texten "Naturminne". Vissa har en skylt av äldre modell i gjutjärn med texten "Naturminne – fridlyst enligt lag". På lantmäteriets kartor har naturminnen märkts ut med ett B eller G i "runskrift", betecknande biologiskt respektive geologiskt naturminne.

De flesta av Uppsala läns naturminnen är gamla ekar. Resterande objekt utgörs av tall, gran ask och en. Med objekt avses ett beslut om naturminne – många naturminnen har bildats genom "klumpbeslut" där flera träd inom ett område har slagits ihop till ett naturminne. Om ingenting annat anges i rapporten så säger föreskrifterna i besluten att träden ej får fällas eller utsättas för annan direkt skadegörelse. Det är också förbjudet att vidta andra åtgärder som kan inverka menligt på trädets trivsel.

Det finns idag totalt 32 naturminnesobjekt i länet. Två naturminnen har upphävts och fyra ska upphävas. De naturminnen som har upphävts är naturminne nr. 8 "Mindre holme i Ekoln vid Vreta" och nr. 10 "Fem tallar väster om Ola". Det förstnämnda övergick till att skyddas som en del av Vretauddens naturreservat och det sistnämnda ingår numera i Ola naturreservat. De fyra naturminnen som bör upphävas är nr. 7 "Enträd väster om Hägeby kyrka" som ska ha dött enligt uppgift från kyrkorådet i Hägeby någon gång i början på 2000-talet, nr. 18 "Tall söder om Gubbersmossen" som stormfälldes 1969, nr. 19 "Två sammanvuxna tallar väster om Hjortonmossen" som inte finns kvar och troligen avverkats enligt uppgift från L-Å. Eriksson, Skogsvårdsstyrelsen (1977-04-25) samt nr. 22 "Tall vid Mårtensboda" som är omkullblåst.

Alla naturminnen förvaltas av Länsstyrelsen, undantaget två stycken som förvaltas av Uppsala (nr.32) respektive Östhammar kommun (nr.33). Tre av naturminnena tillföll Uppsala län år 2006 då Heby kommun blev en del av länet.

Naturminne är en gammal skyddsform som framförallt användes före år 1964 vid naturvårdslagens tillkomst. Det är troligtvis trädens estetiska värden som har legat bakom de flesta naturminnesbesluten under 1900-talet. Under senare tid har gamla träd fått större uppmärksamhet för den biologiska mångfald som är beroende av dem. Gamla träd erbjuder strukturer så som t.ex. håligheter, barklösa partier, mulm och savflöden som skapar levnadsmiljöer för många arter av insekter, lavar, mossor, svampar, fåglar och fladdermöss. Idag bildas ytterst få nya naturminnen. Insikten att naturvärden måste ses i ett större sammanhang har gjort att man gått över till att skydda större, sammanhängande områden istället för enskilda träd. Uppsala län har fyra naturminnen som bildats i början på 2000-talet.

Tabell 1. Antal naturminnen per kommun (här avses objekt och inte enskilda träd.)

Kommun	Antal naturminnen
Enköping	8
Heby	3
Uppsala	20
Älvkarleby	1
Östhammar	6

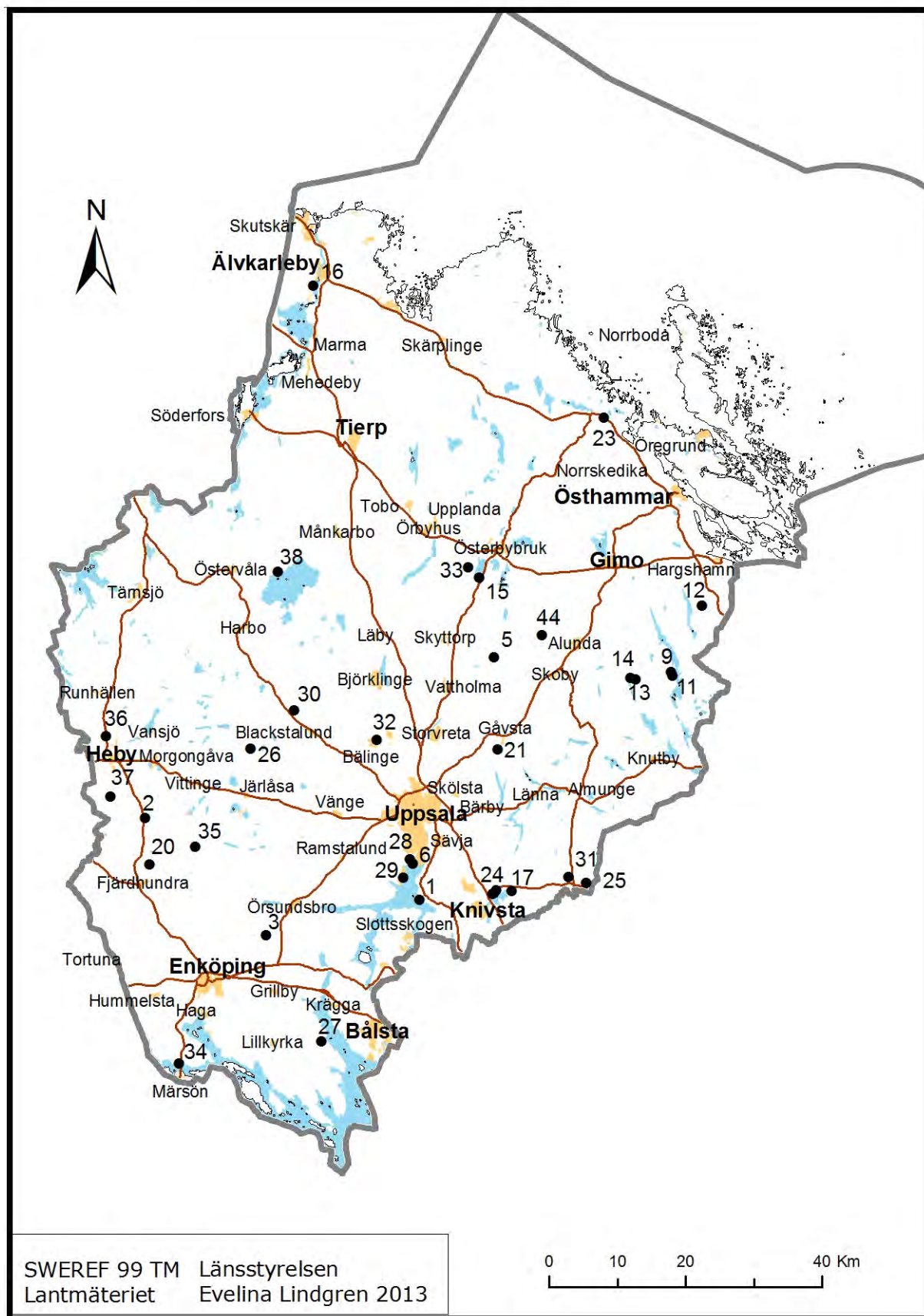
Metodik

Naturminnena inventerades under 9 dagar under perioden 26 september till 19 november. Protokollet som användes vid inventeringen har tidigare använts av Skogsstyrelsen (se bifogat inventeringsprotokoll som bilaga 1). AHA-metoden* (Sörensson 2008) kallas den metod som har använts för att få fram en prioritering av vedentomologiska naturvärden. Metoden utgår ifrån bl.a. grovlek på trädet, förekomst av mulm, stam- respektive grenhål, barklös stamved och/eller svamptillväxt. Mer av någon egenskap ger ett högre värde när poängen räknas ihop och trädet tillfaller en klass mellan 1-4. Klass 1 ger en mycket hög sannolikhet för förekomst av rödlistade arter av insekter. Klass 4 har mycket låg sannolikhet för förekomst av rödlistade insektsarter. Metoden är ganska okomplicerad att använda och kräver inga särskilda förkunskaper. Den tar inte särskild hänsyn till eventuell kontinuitet och beståndshistoria.

Trädstatus och åtgärdsbehov har bedömts. Vid bedömning av trädstatus har trädet ansetts vitalt då >50% av kronan varit vital. Även förlust av grenar har vägts in. Trädet är ”klart försämrat” då kronan är till 20-50 % vital och har ”låg vitalitet” vid <20 % vital krona. Åtgärdsbehov avser naturvårdsåtgärder så som frihuggning och röjning som ger träden möjlighet att växa utan konkurrerande vegetation. Alla naturminnen fotograferades, mättes i omkrets i brösthöjd (130 cm) och nya naturminnesmärken spikades upp vid behov.

Träden har också bedömts i fråga om de är riskträd eller inte. Avgörande för vad som är ett riskträd är i den här rapporten om trädet står i närheten av bostäder, vägar, välanvända stigar, fordon eller el/teleledningar. Noteringar i har gjorts i de fall det finns t.ex. sprickor, gamla dåligt igenvallade skador, en obalans i grenarnas fördelning på trädet, mycket döda grenar, förekomst av svamp, savflöden och håligheter i stam. Detta kan ge en fingervisning om vilka träd som är ”akuta” riskträd. Ifyllda protokoll och fler bilder på alla naturminnen finns arkiverade på Länsstyrelsen. De flesta träden har också rapporterats in till artportalen och artportals-ID finns i dessa fall att hitta i den sammanfattande tabellen i resultatdelen.

*AHA=Avslöja Hotade park- och Alléträd.

Översiktskarta över naturminnen i Uppsala län.

Resultat

Härefter följer inventeringsresultaten som en beskrivning av naturminnesobjekten med avseende på beslutsdatum, särskilda föreskrifter om sådana finns, fastighetsbeteckning, lägesbeskrivning, antal träd/buskar i objektet, uppnådd AHA-klass, status, åtgärdsbehov och riskbedömning. Mer information om enskilda träd/buskar finns i den sammanfattande tabellen i slutet av resultatdelen (s.42).

Objektsnummer: 001

Objektsnamn: Nio ekar och en ask vid Krusenberg

Beslutsdatum: 1921-12-31

Fastighet: Krusenberg 1:2

Lägesbeskrivning: Tre träd i betesmark. Resterande träd vid väggkant.

Antal träd: 10

AHA-klassning: Se inventeringstabell (s.42)

Status: Åtta av tio träd är vitala, ett är klart försämrat och ett har låg vitalitet.

Åtgärdsbehov: En röjning runt fyra träd (1:03–04 & 1:06–07) snart, inom 3-10 år.

Riskbedömning: Det finns ett mindre antal grenar som hänger ut över en mindre väg. Vissa grenar är döda och någon har en spricka. Detta bedöms inte innebära en akut risk, men en besiktning snart är rekommenderad. Se obj. 1:1, 1:3 och 1:5 i resultattabellen.

Fig.1 Översikt – läge för naturminne 001.

Fig. 2. Läge för varje enskilt träd i objekt 001.

Objektsnummer: 002

Objektsnamn: Ek vid Fnysinge

Beslutsdatum: 1923-06-11

Fastighet: Fnysinge 1:3

Lägesbeskrivning: Betesmark

Antal träd: 1

AHA-klassning: 1

Status: Vitalt (viss försämring).

Åtgärdsbehov: Frihuggning inom 3-10 år i och med att trädet med åldern kommer att vilja sänka sig och bli bredare och behöver gott om utrymme för detta. Det finns en myrstack i stam, som till fördel för trädet och biologisk mångfald om möjligt bör bekämpas.

Riskbedömning: Trädet står nära en elledning, men ingen åtgärd bedöms vara nödvändig i dagsläget.

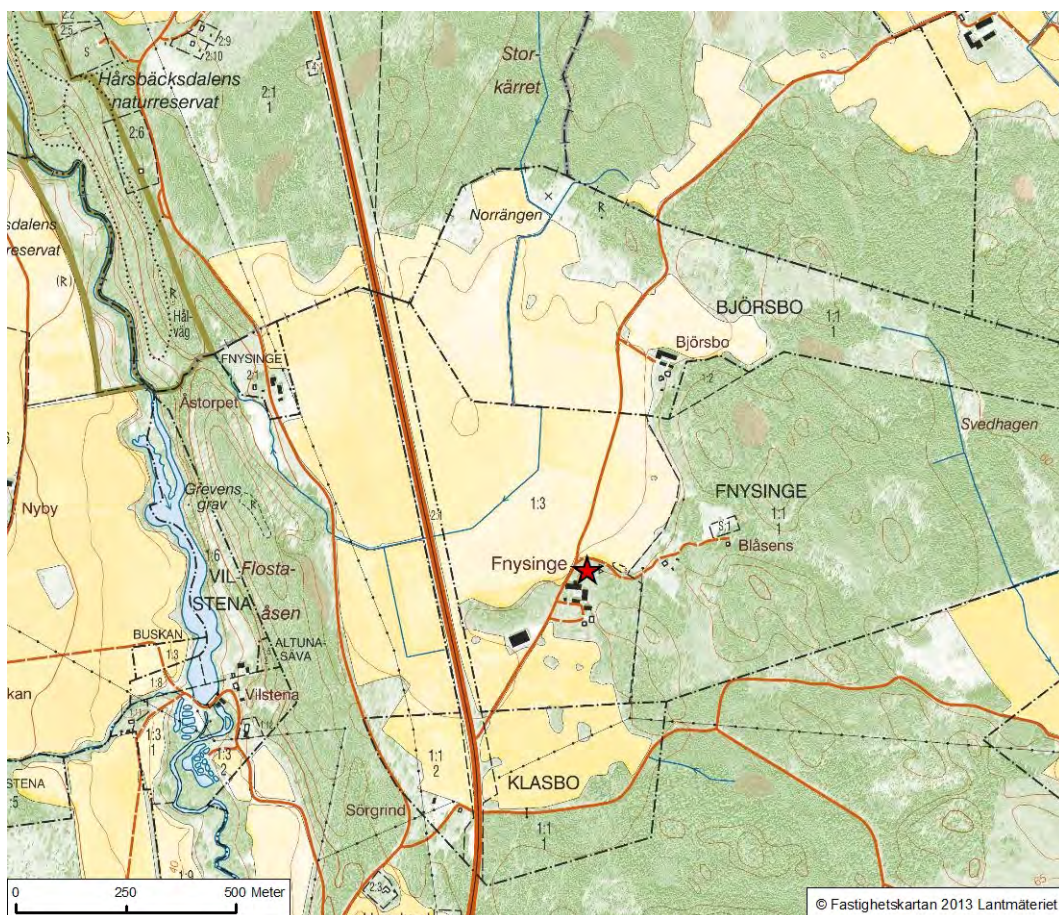

Fig. 3. Översikt – läge för naturminne 002.

Objektsnummer: 003

Objektsnamn: Gröttallen vid Viggby

Beslutsdatum: 1925-10-31

Fastighet: Biskopskulla-Viggeby 1:14

Lägesbeskrivning: Betesmark

Antal träd: 1

AHA-klassning: 2

Status: Låg vitalitet

Övrigt: Halva tallen ligger död (har knäckts). Den andra hälften som är kraftigt lutande, kan få stå kvar tills den faller av sig själv. Vid fältbesök: Observera att det finns en bom som kan vara låst. Byggnaden i slutet av vägen är ett häststall.

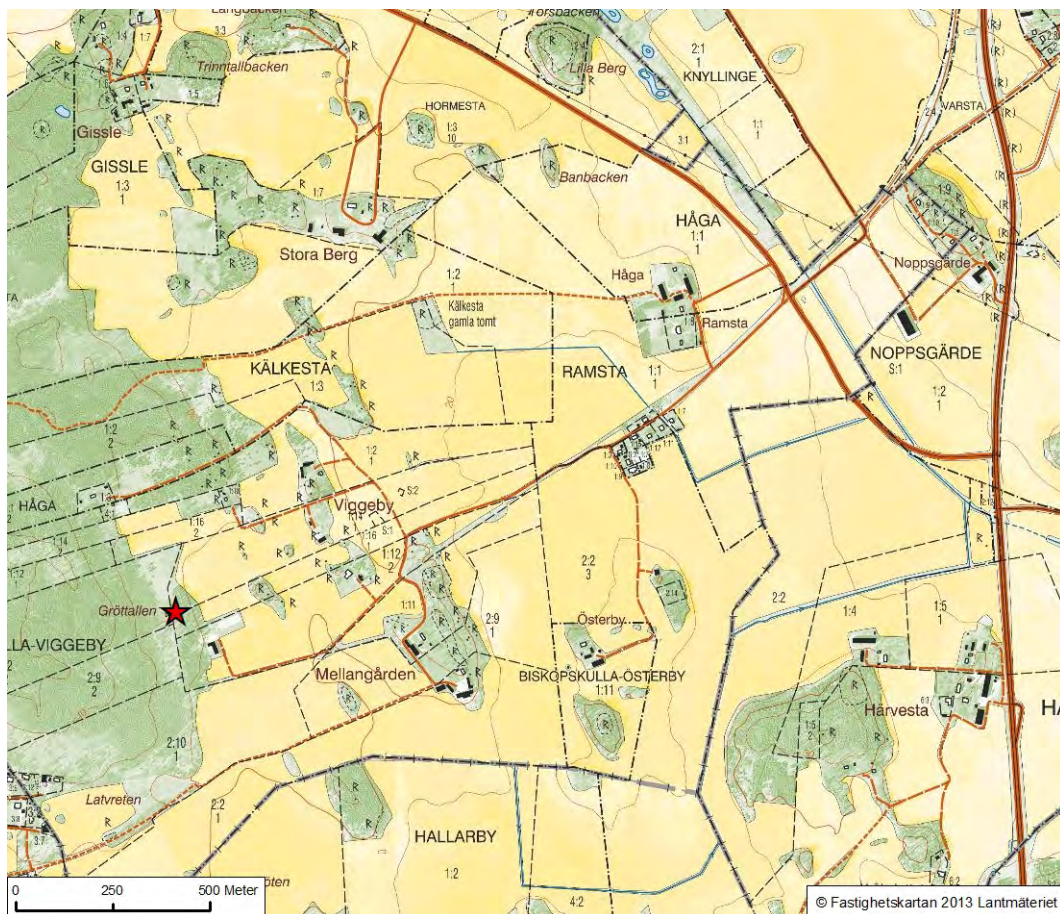

Fig.4. Översikt – läge för naturminne 003.

Objektsnummer: 004

Objektsnamn: Kleveken

Beslutsdatum: 1935-07-17

Fastighet: Olands allmanning S:1

Lägesbeskrivning: Barrskog

Antal träd: 1

AHA-klassning: 1

Status: Vitalt

Åtgärdsbehov: Frihuggning akut (inom 2 år).

Övrigt: Eken är omgiven av ungskog dominerad av gran och tall som gör miljön relativt skuggig för eken. Om ingen frihuggning görs kommer även träd att växa upp och tränga ekens krona. Finns enstaka ekföryngring.

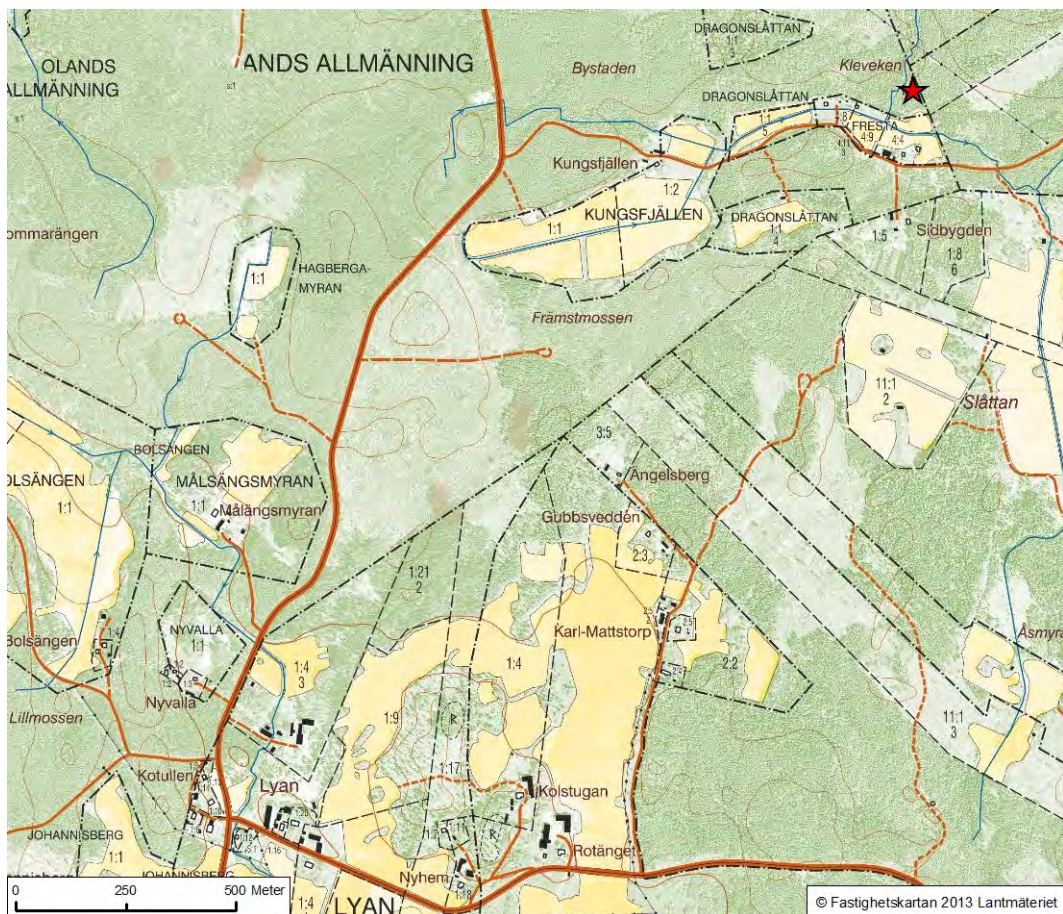

Fig.5. Översikt – läge för naturminne 004.

Objektsnummer: 005

Objektsnamn: Barrskogsområde, Rasbo allmanning

Beslutsdatum: 1935-07-17

Fastighet: Rasbo allmanning S:1

Lägesbeskrivning: Vägkant

Antal träd: Ej räknade

Föreskrifter: All avverkning, utom vindfällda och torra samt uppenbarligen torkande eller rottryckta träd inom området är förbjuden. Även all skadegörelse och förändring av mark eller vegetation är förbjuden.

AHA-klassning: Ej bedömt

Status: Statusen varierar hos träden från dött liggande till vitalt.

Riskbedömning: Aktuellt att se över stormfastheten i beståndet, då särskilt för de träd som kan falla över väg. Det är inte uppenbart att de är riskträd, eftersom inga skador eller svamp upptäckts. Många är dock höga och starkt lutande. De träd som står nära infart till tomt bedöms vara vitala och ej riskträd.

Övrigt: Naturminnet är ett tydligt avgränsat skogsområde som gränsar till väg, tomt och åkermark.

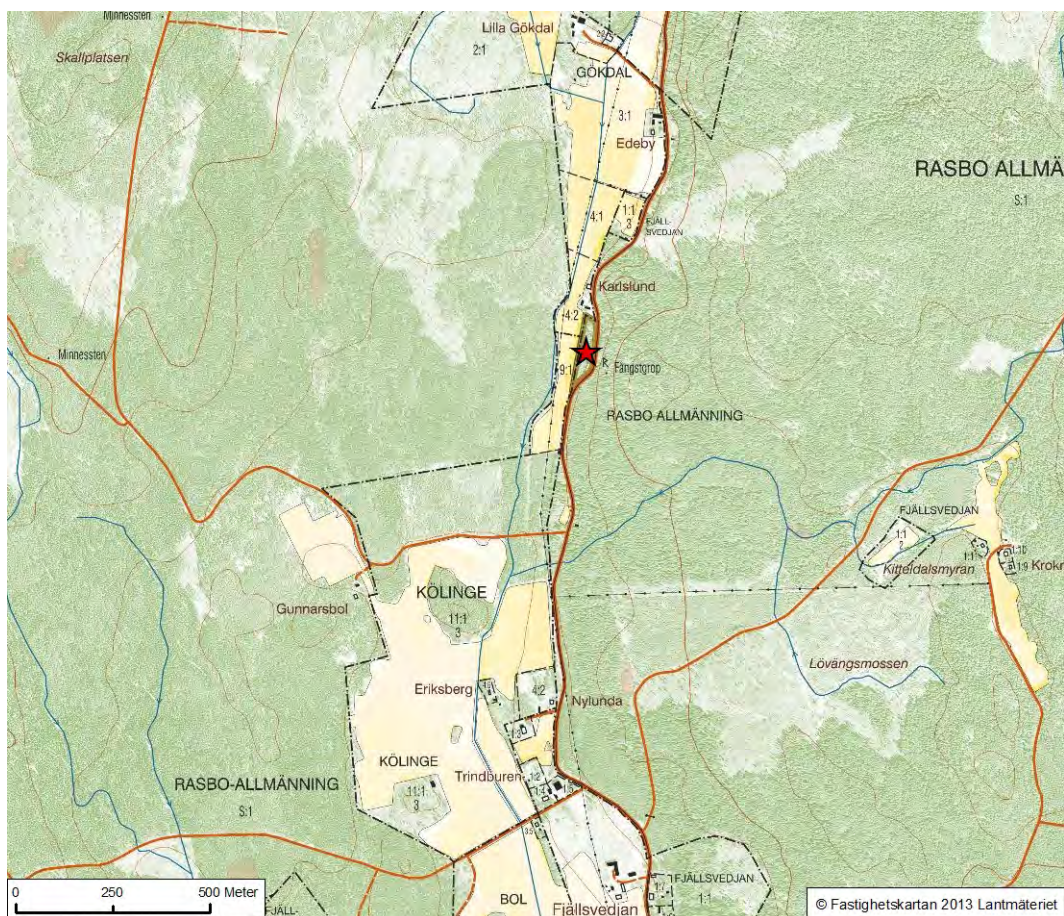

Fig.6. Översikt – läge för naturminne 005.

Objektsnummer: 006

Objektsnamn: Gränseken vid Vårdsätra

Beslutsdatum: 1936-03-07

Fastighet: Vårdsätra 11:1

Lägesbeskrivning: Tomt/Lövskog

Antal träd: 1

AHA-klassning: 2

Status: Låg vitalitet

Åtgärdsbehov: Rövning snart (inom 3-10 år)

Riskbedömning: Det finns en metallvajer från en av de större grenarna som lutar ut över staket vid bostadshus. Vajern bedöms vara i gott skick.

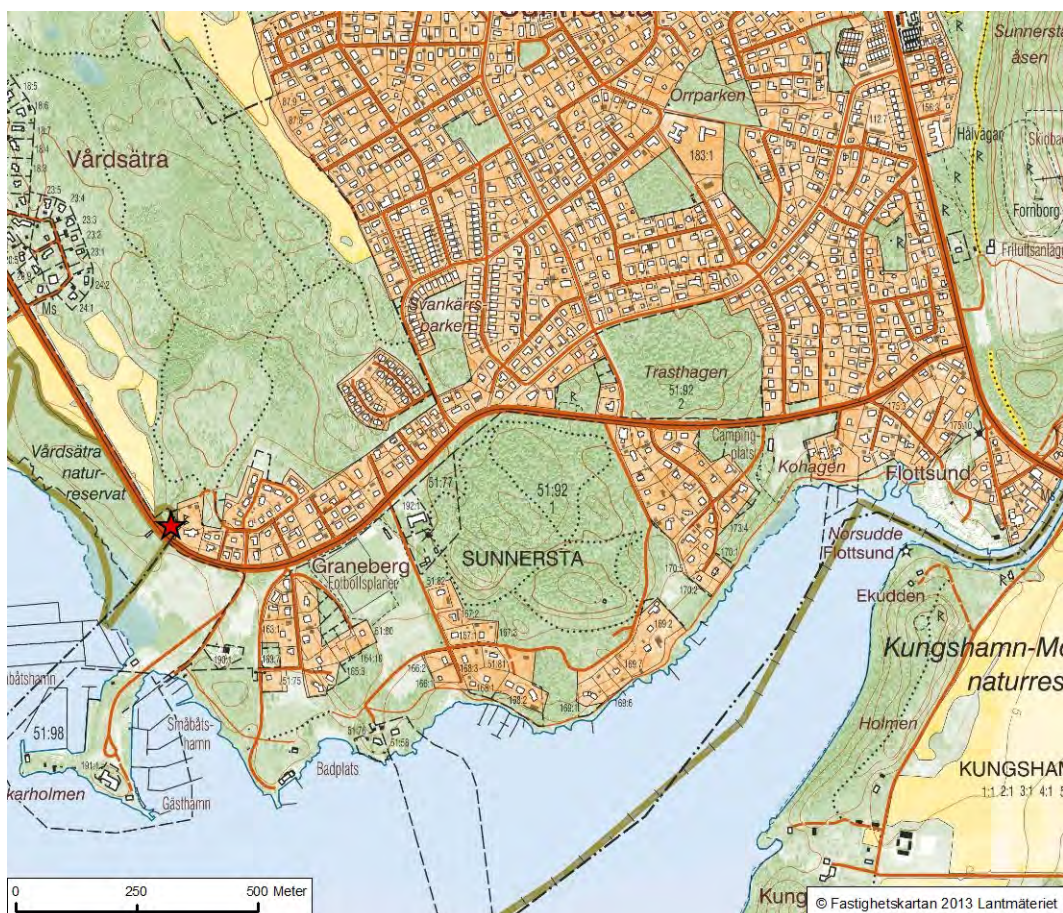

Fig.7. Översikt – läge för naturminne 006.

Objektsnummer: 009

Objektsnamn: Ek nordväst om Björnsundet, Vällen

Beslutsdatum: 1945-08-27

Fastighet: Bladåker 11:1

Lägesbeskrivning: Vägkant

Antal träd: 1

AHA-klassning: 2

Status: Vitalt

Åtgärdsbehov: Rövning snart (3-10 år)

Riskbedömning: En stor gren över väg har ett misstänkt sår och savflöde invid stam och kan utgöra en säkerhetsrisk.

Övrigt: År 1945 beräknade ekens ålder uppgå till 250 år.

Fig.8. Översikt – läge för naturminne 009.

Objektnummer: 011

Objektsnamn: Ett skogsområde nordväst om Björnsundet, Vällen

Beslutsdatum: 1946-08-31

Fastighet: Ola 1:12

Lägesbeskrivning: Barrskog, blandskog, våtmark

Antal träd: Ej räknade

Föreskrifter: All slags åverkan på mark och vegetation inom området är förbjudet. Avverkning av ståndsskog eller tillvaratagande av torrskog och vindfällan är också förbjudet.

AHA-klassning: Ej bedömt

Status: Statusen på träden varierar från dött liggande till vitalt.

Åtgärdsbehov: Byta ut stolpar med naturminnesmärken snart

Övrigt: Naturminnet består av barrskog med dominans av gran och relativt stor del gamla aspar. Området är blockrikt och det finns rikligt med död ved i olika nedbrytningsstadier.

Fig. 9. Översikt – läge för naturminne 011.

Objektsnummer: 012

Objektsnamn: Jättetall öster om Gisslaren

Beslutsdatum: 1946-08-31

Fastighet: Ruddun 1:6

Lägesbeskrivning: Barrskog

Antal träd: 1

AHA-klassning: 4

Status: Vitalt

Åtgärdsbehov: Frihuggning och röjning av ca 7 granar och 1 björk akut (inom 2 år)

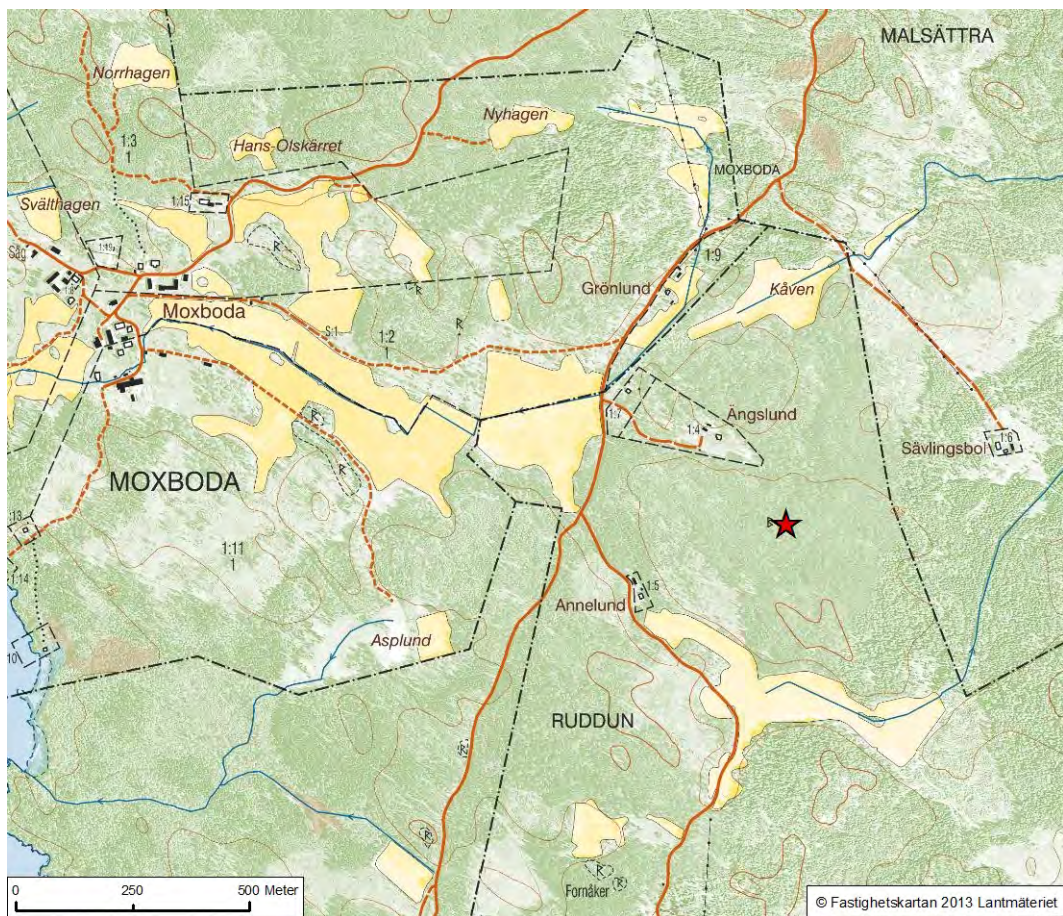

Fig. 10. Översikt – läge för naturminne 012.

Objektnummer: 013

Objektsnamn: Trolltallen vid Ignesta

Beslutsdatum: 1947-11-03

Fastighet: Ignesta 7:1

Lägesbeskrivning: Barrskog

Antal träd: 1

AHA-klassning: 3

Status: Vitalt

Åtgärdsbehov: Frihuggning av 3-5 granar akut (inom 2 år)

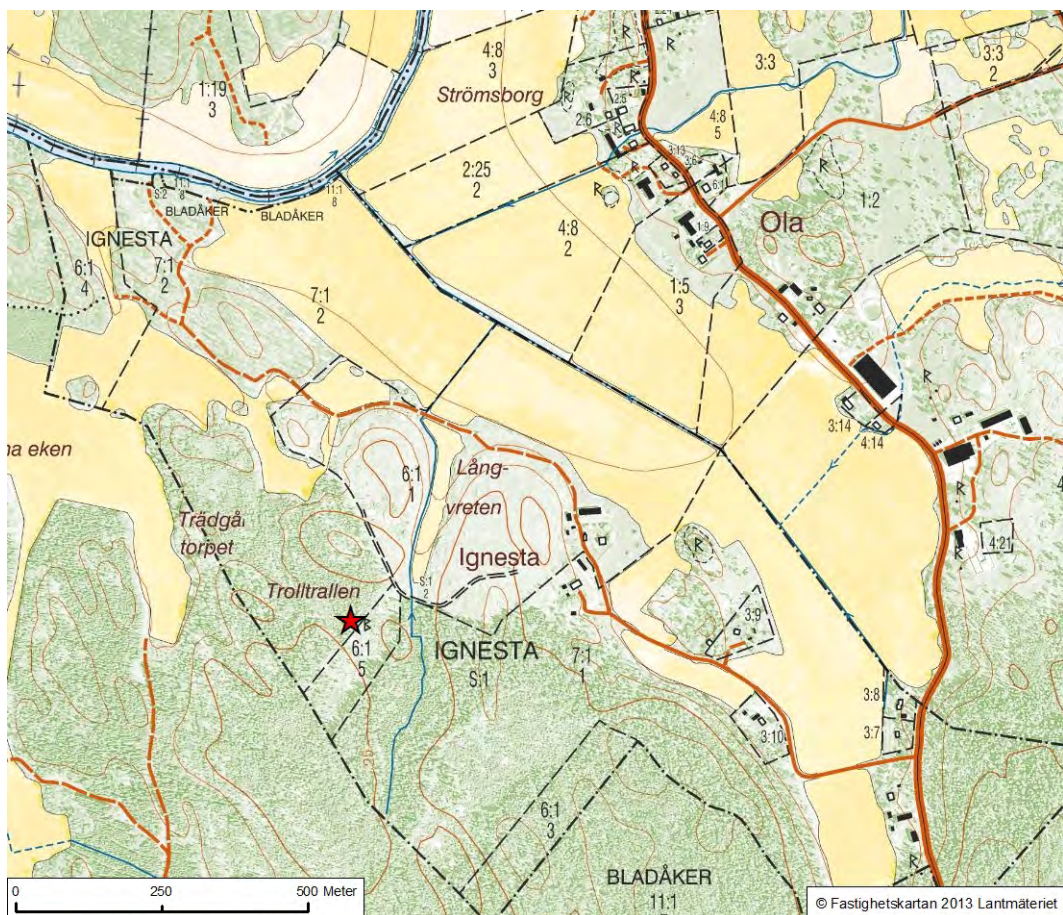

Fig. 11. Översikt – läge för naturminne 013.

Objektsnummer: 014

Objektsnamn: Vårbundnaeken, Norrgarn

Beslutsdatum: 1947-11-03

Fastighet: Norrgarn 7:1

Lägesbeskrivning: Betesmark

Antal träd: 1

AHA-klassning: 1

Status: Vitalt

Åtgärdsbehov: Rövning av hassel akut (inom 2 år)

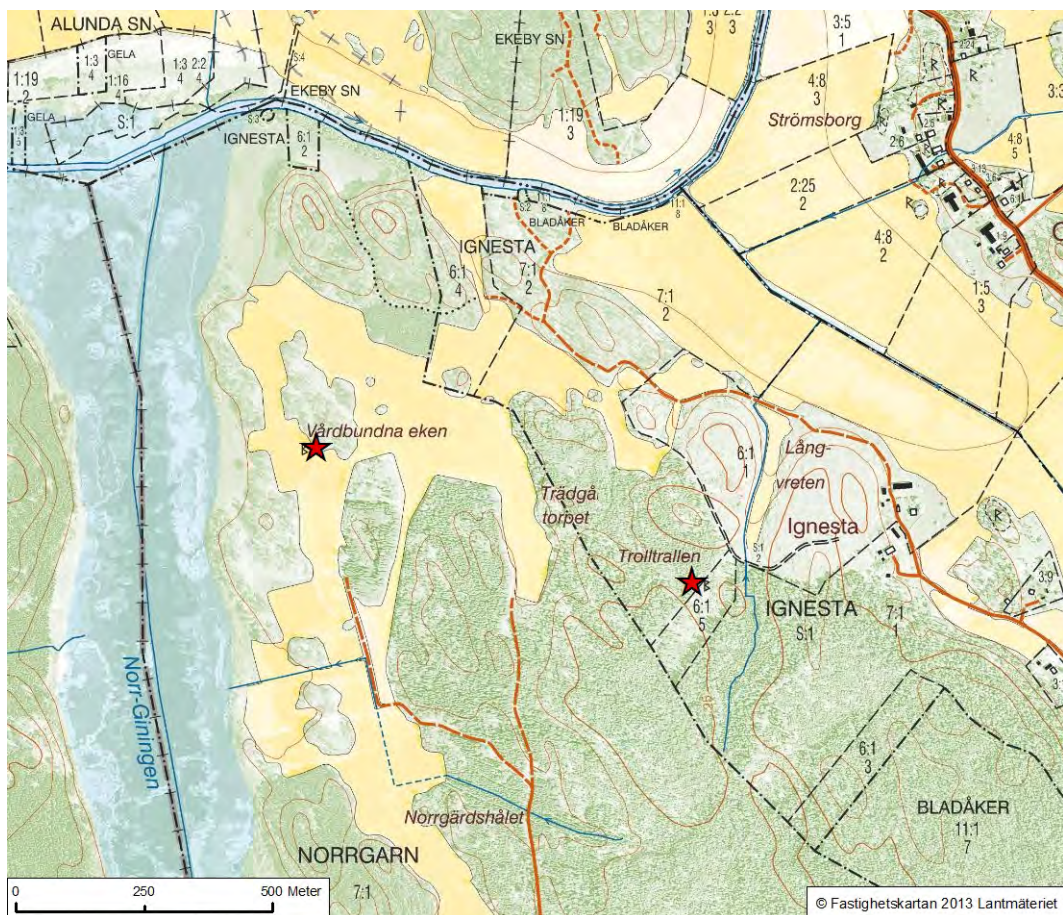

Fig. 12. Översikt – läge för naturminne 014.

Objektnummer: 015

Objektsnamn: Ek vid Gisselby

Beslutsdatum: 1952-05-17

Fastighet: Gisselby 1:5

Lägesbeskrivning: Betesmark/Tomt

Antal träd: 1

AHA-klassning: 1

Status: Vitalt, men försämrat. Savflöden och dåligt igenvallade skador.

Åtgärdsbehov: Marken bedöms vara vältrampad av nötkreatur vilket kan leda till en försämrad vitalitet hos trädet. För att minska tramp kan man placera t.ex. slån- eller rosbuskar kring trädet. Ekflis kan med fördel läggas runt eken för att bidra till en ökad vitalitet hos trädet. Fliset bör ha komposterats i minst ett år. Det ger näring och innehåller mykorrhizasvampar som är bra för trädet.

Riskbedömning: Det finns stora döda grenar som potentiellt sett skulle kunna falla snart. Riskträd för de boende på gården.

Övrigt: Ett par grenar är beskurna (okänt vem som beskurit eller när).

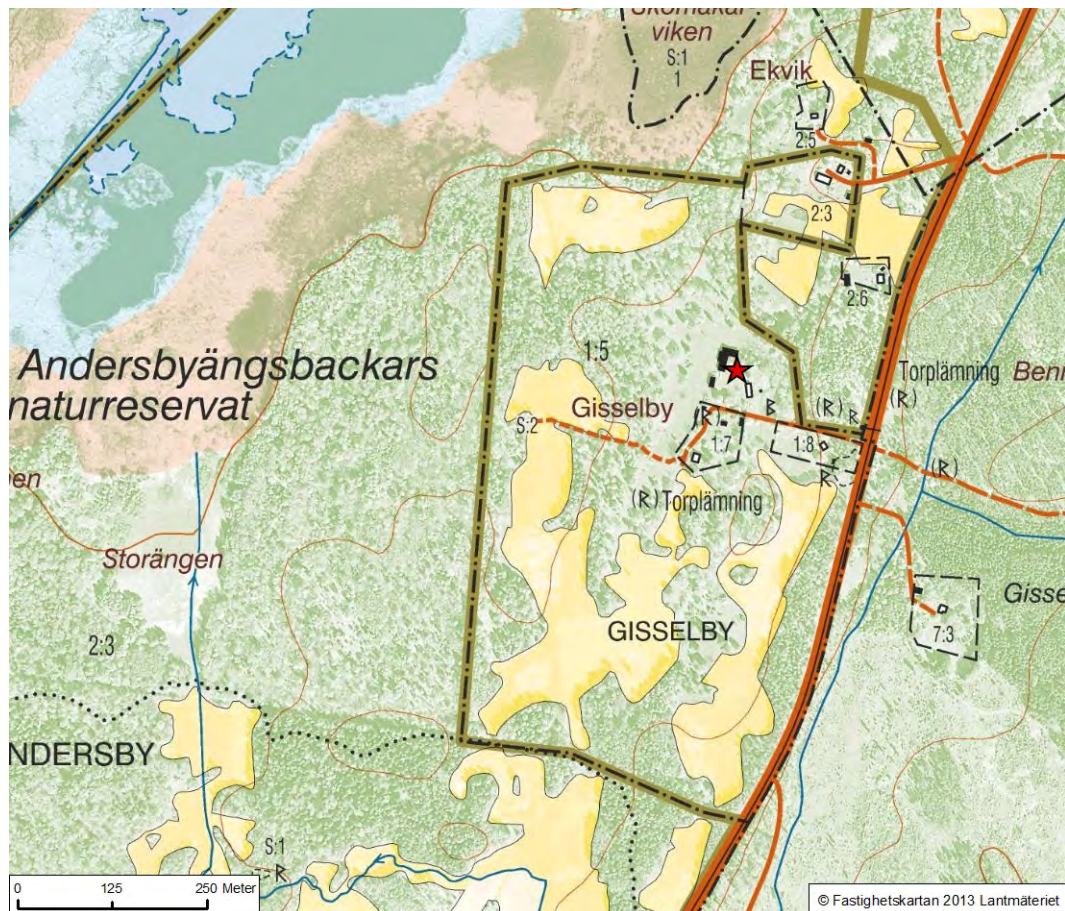

Fig. 13. Översikt – läge för naturminne 015.

Objektsnummer: 016

Objektsnamn: Stortallen väster om Stallfjärden

Beslutsdatum: 1956-08-18

Fastighet: Älvkarlebybruk 1:13

Lägesbeskrivning: Vägkant/Tomt

Antal träd: 1

AHA-klassning: 1

Status: Vitalt

Åtgärdsbehov: Inget

Riskbedömning: Besiktning av trädvårdskunnig person snart (3-10 år). En större gren sänker sig över tomt (kanske kommer trädet att släppa denna såsmåningom). Inga uppenbara tecken på att grenar skulle knäckas snart. Stammen delar sig i tre huvudstammar ca 6-8 m över marken, varav den ena lutar lite över väg och de andra mot tomt.

Övrigt: Enstaka tickor finns på grenar. Savflöden. Barklös stamved där trädet använts som anslagstavla.

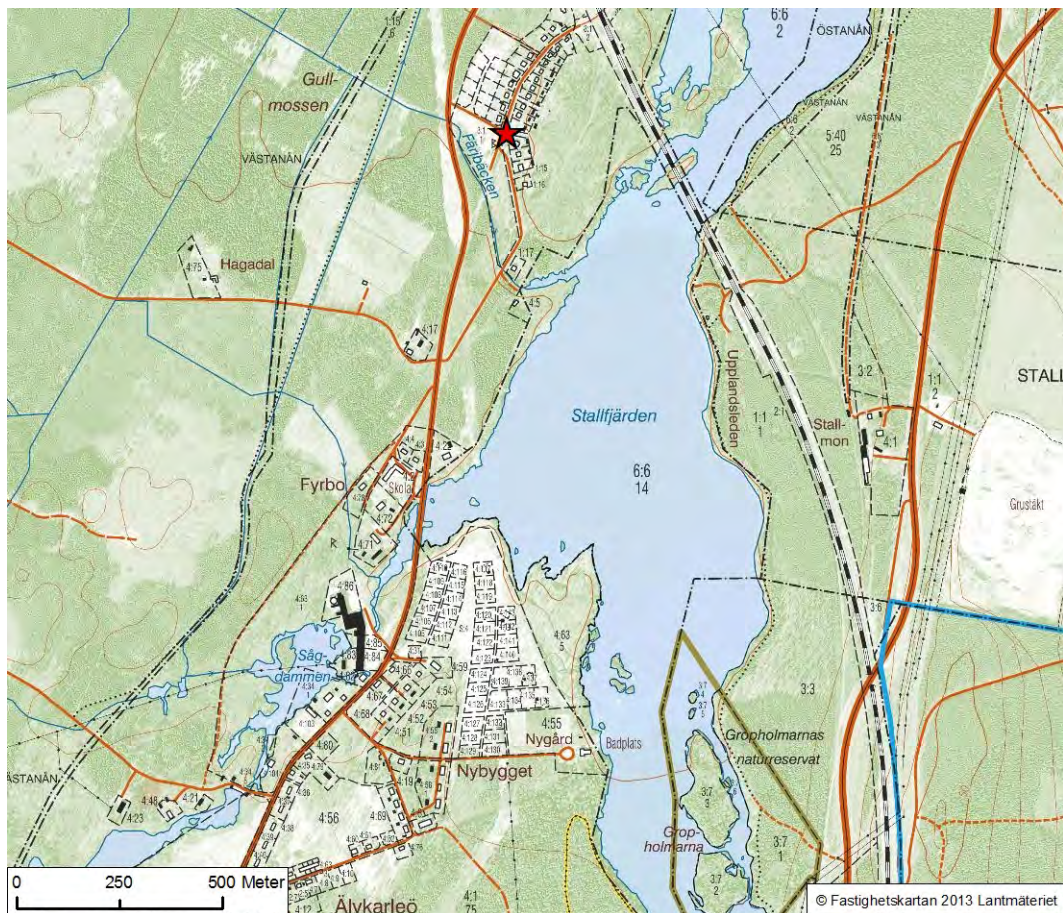

Fig. 14. Översikt – läge för naturminne 016.

Objektnummer: 017

Objektsnamn: Tall öster om Valloxen – ”Kvallsta tall”

Beslutsdatum: 1956-11-03

Fastighet: Kvallsta 1:1

Lägesbeskrivning: Väggkant

Antal träd: 1

AHA-klassning: 2

Status: 1

Åtgärdsbehov: Besiktning av trädvårdskunnig person inom 2 år från inventeringsdatum för ev. beskärning.

Riskbedömning: Trädet är ett riskträd i och med att det står vid väg och nära elledning. Trädet är ett hålträd och det har sprickor vid basen samt många döda smågrenar.

Övrigt: Vid beslutsdatumet uppskattades åldern till 250 år. Ett flertal tickor och bohål finns på/i stam och grenar.

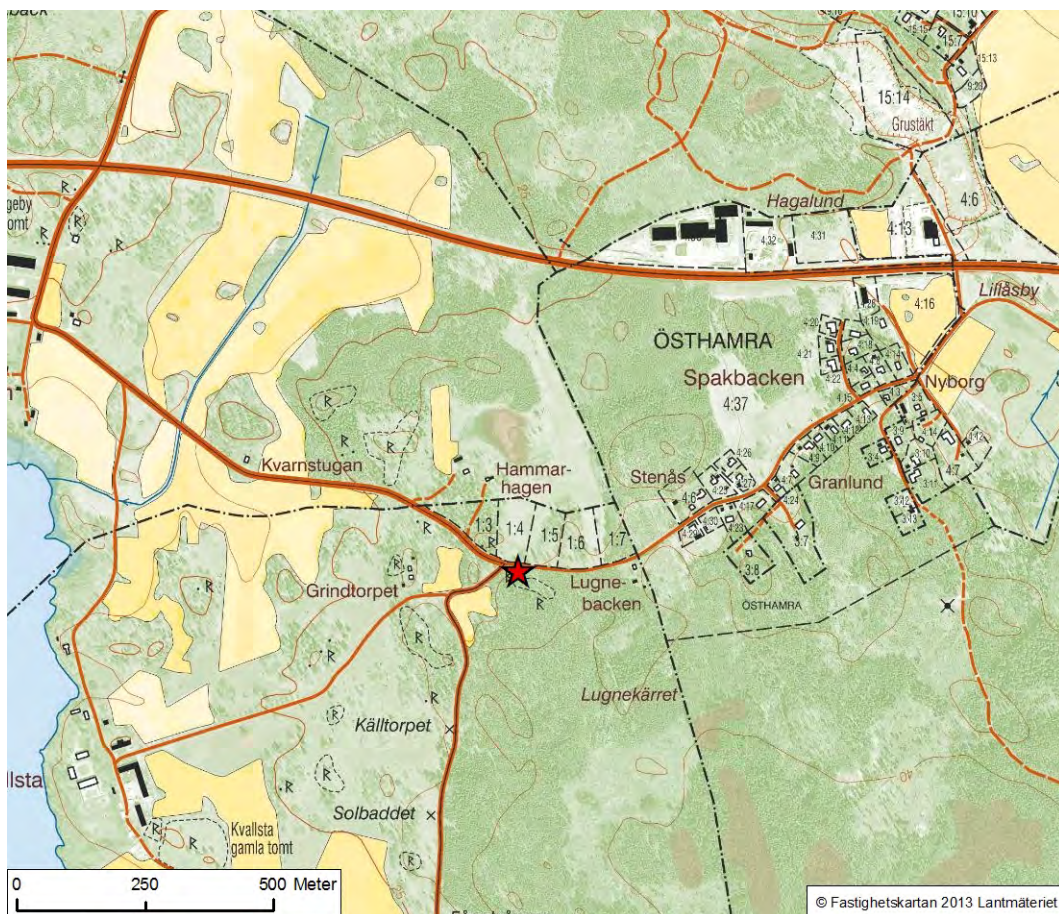

Fig. 15. – Översikt – läge för naturminne 017.

Objektsnummer: 020

Objektsnamn: Sex förkrympta granar sydost om Mälby – ”Frustigs kyrka”

Beslutsdatum: 1957-05-11

Fastighet: Altuna-Revelsta 1:1

Lägesbeskrivning: Barrskog

Antal träd: 7

AHA-klassning: Ej bedömt

Status: Fyra av granarna är döda stående träd. En gran är död och liggande. En gran bedöms ha klart försämrad status-låg vitalitet

Åtgärdsbehov: Röjning av gran snart (inom 3-10 år)

Övrigt: Träden är skyddade eftersom de är av särskild beskaffenhet. En förkrympt gran (vital) verkar ha tillkommit sedan sist.

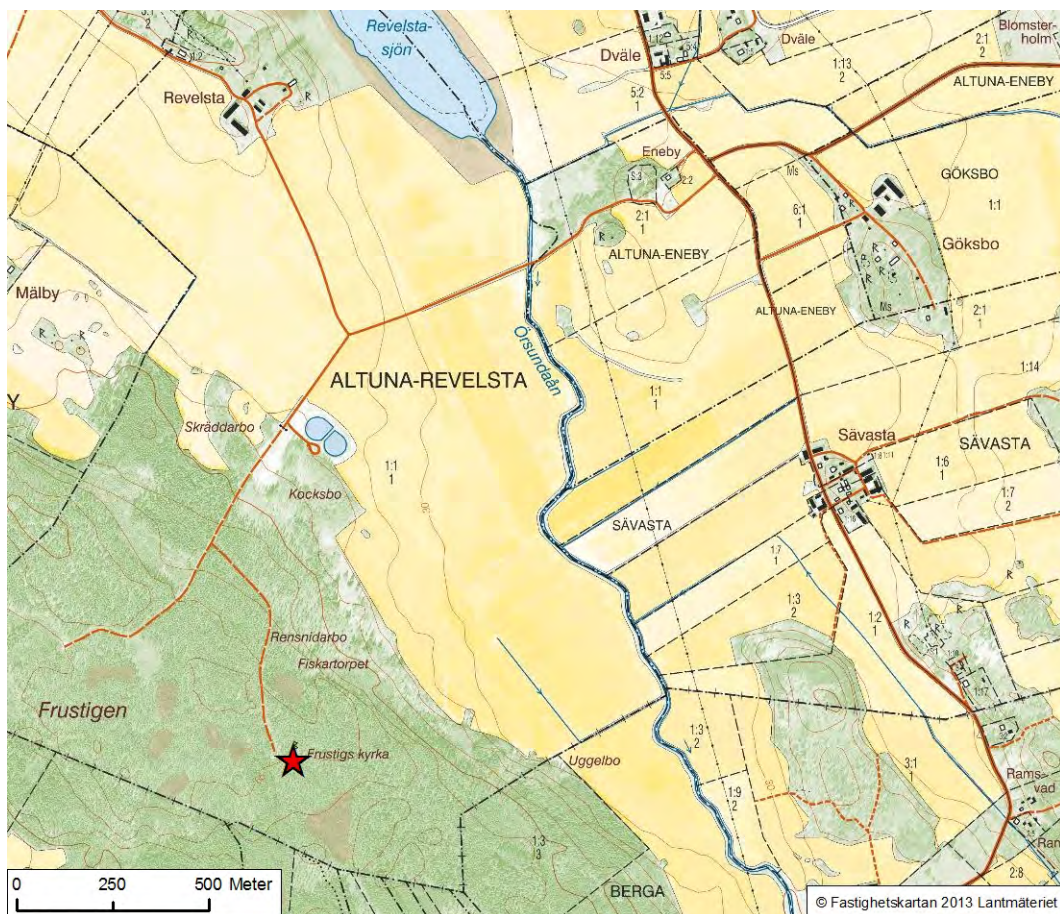

Fig. 16. Översikt – läge för naturminne 020.

Objektsnummer: 021

Objektsnamn: Tre tallar sydväst om Gåvsta

Beslutsdatum: 1957-09-10

Fastighet: Karby 1:2

Lägesbeskrivning: Tomt

Antal träd: 3

AHA-klassning: 4

Status: Vitala

Åtgärdsbehov: Rökning snart (inom 3-10 år). Eventuellt ta ned asp som börjat växa in i en av tallarna. Oklart om aspen står på tomtmark eller precis utanför.

Riskbedömning: Många döda grenar. I och med att tallarna står på tomtmark med risk för att fallande grenar orsakar personskador eller skada på egendom bör träden besiktigas av person utbildad i trädvård inom två år från inventeringsdatum.

Övrigt: Ett flertal grenar har kapats på träden utan ansökan om dispens. En eventuell asfaltering av uppfarten/parkeringen kan komma att försämra förutsättningarna för tallen vad gäller vattentillgång, vilket bör tas i beaktande.

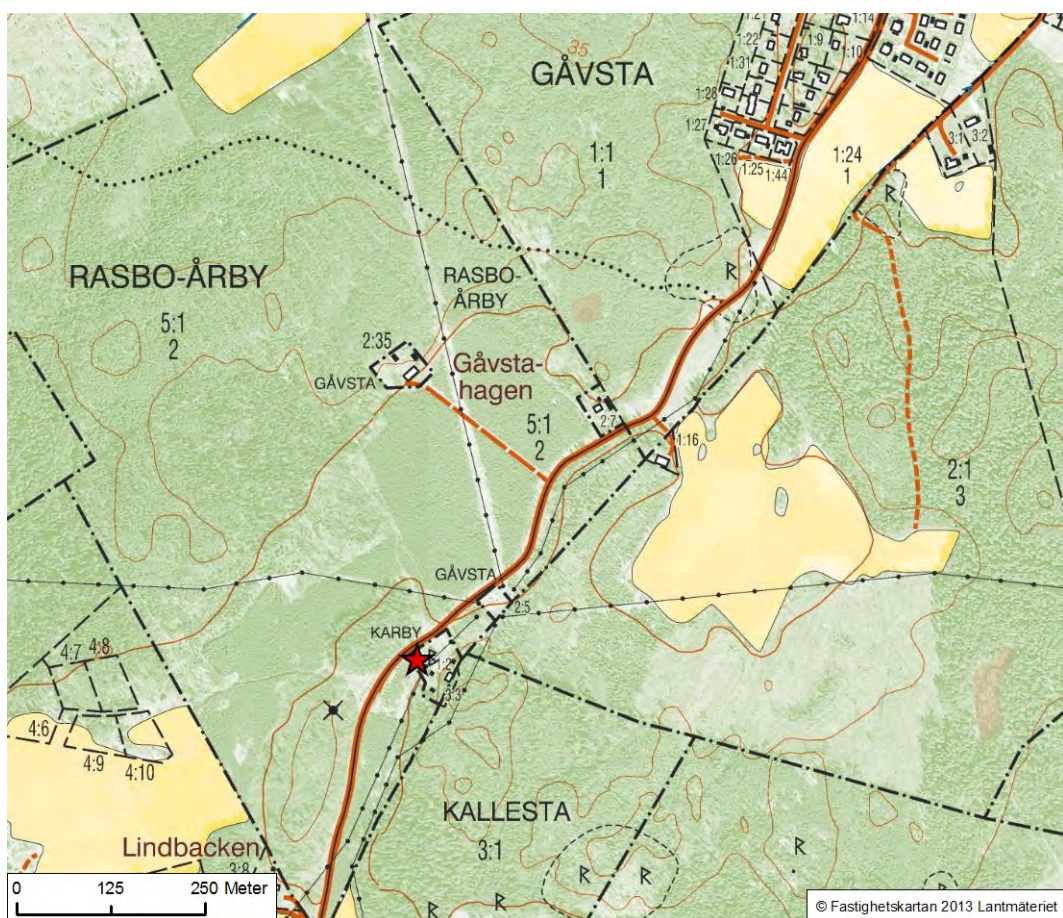

Fig. 17. Översikt – läge för naturminne 021.

Objektsnummer: 023

Objektsnamn: Tall sydost om Forsmark

Beslutsdatum: 1958-06-18

Fastighet: Berkinge 9:1

Lägesbeskrivning: Väggkant, barrskog

Antal träd: 1

AHA-klassning: 2

Status: Vitalt

Åtgärdsbehov: Frihuggning och röjning akut (inom 2 år)

Riskbedömning: Trädet står en bit ifrån vägen och bedöms bara utgöra en risk om hela trädet skulle falla i riktning mot vägen.

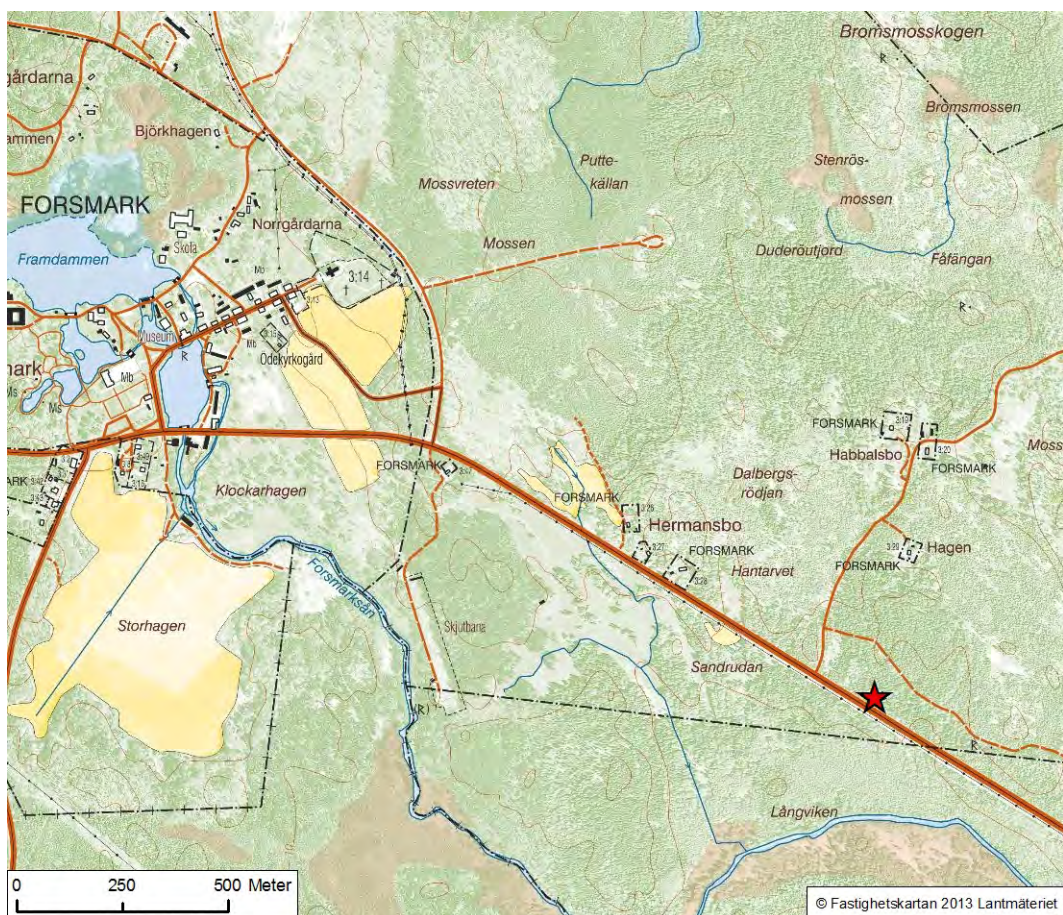

Fig. 18. Översikt – läge för naturminne 023.

Objektsnummer: 024

Objektsnamn: Tre ekdungar i Vallox Säby

Beslutsdatum: 1958-12-17

Fastighet: Brunnby 6:4 och Vallox Säby 1:1

Lägesbeskrivning: Vid enskild väg

Antal träd: 30 träd inventerade, två träd hade dock inte naturminnesmärke. Enligt beslutet är det 25 ekar som är skyddade som naturminne. Antingen har tre träd utan märke inventerats av misstag eller så har tre extra träd märkts av misstag i ett tidigare skede.

AHA-klassning: Se bifogad inventeringstabell i slutet på resultatdelen (s.42).

Status: Stående dött-Vitalt

Åtgärdsbehov: Två av områdena behöver röjas akut (inom 2 år) och frihuggning bör ske kring enstaka ekar. Det området närmast badplatsen vid Brunnbyviken har röjts nyligen. Området emellan Björkbacka och badplatsen är i behov av en röjning.

Övrigt: Föryngring av ek finns.

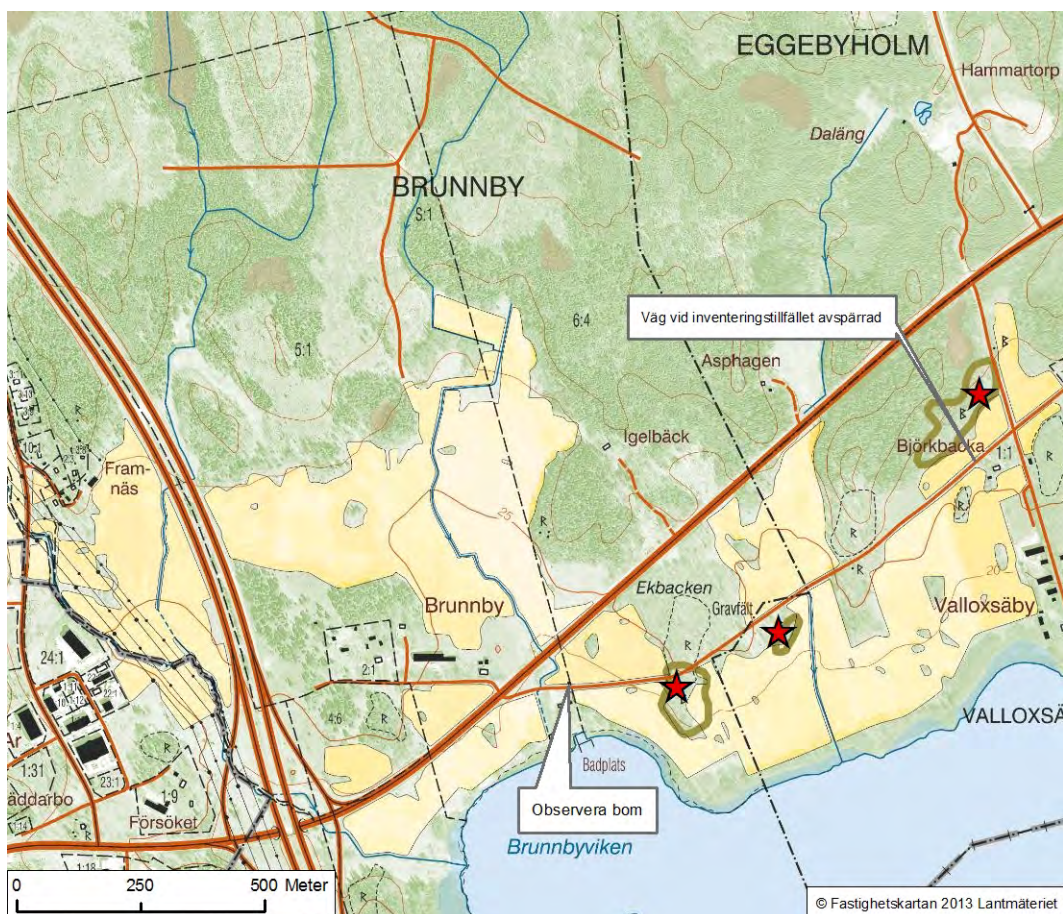

Fig. 19. Översikt – läge för naturminne 024.

Fig. 20. Läge för varje enskilt träd i objekt 024: Björkbacka. Observera att nr 14 inte har naturminnesmärke, och inte är inkluderat i beslutet.

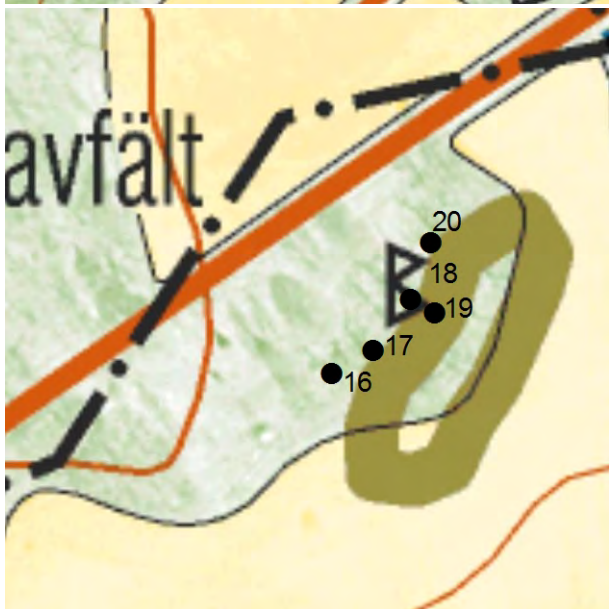

Fig. 21. Läge för varje enskilt träd i objekt 024: Den mittersta ekdungen. Observera att nr 18 inte har naturminnesmärke, och inte är inkluderat i beslutet.

Fig. 22. Läge för varje enskilt träd i objekt 024: Brunnbyviken.

Objektsnummer: 025

Objektsnamn: Ek vid Lövgård, Husby-Åby

Beslutsdatum: 1961-08-16

Fastighet: Husby-Åby 8:1

Lägesbeskrivning: Tomt

Antal träd: 1

AHA-klassning: 3

Status: Vitalt. Arborister bedömde trädets säkerhet i november 2011 och beskar därefter.

Åtgärdsbehov: Lönn och ek på andra sidan vägen kan komma att tränga kronan och på sikt och en huggning kan bli aktuellt. En oxel på tomten växer upp i ekens krona och en diskussion skulle kunna föras med markägare om en eventuell frihuggning.

Riskbedömning: Om en gren faller kan den orsaka skada på uthus, elledning, fordon och människor. Ingen uppenbart akut risk upptäcktes vid inventeringstillfället.

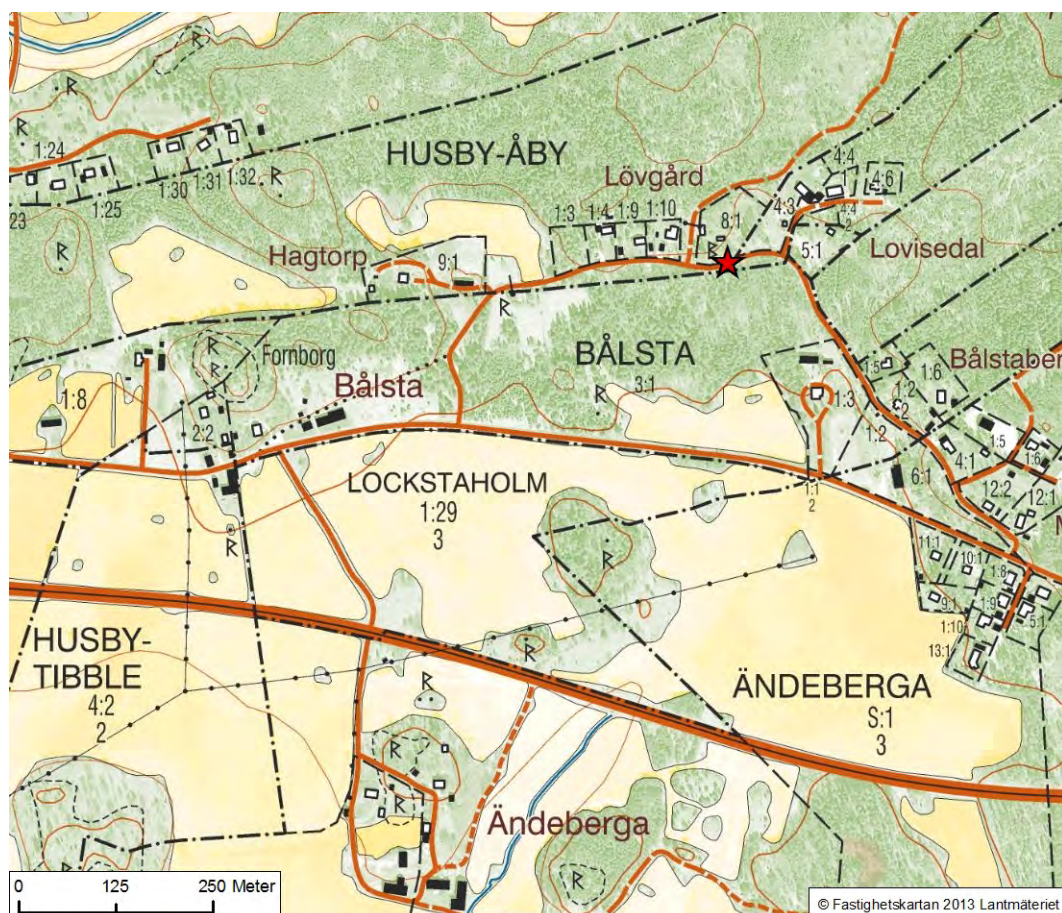

Fig.23. Översikt – läge för naturminne 025.

Objektsnummer: 026

Objektsnamn: Ek vid Stora Ljusbrunn

Beslutsdatum: 1964-08-28

Fastighet: Nordanå 1:25

Lägesbeskrivning: Vägkant

Antal träd: 1

AHA-klassning: 3

Status: Vitalt i lövverk statusen dock klart försämrad med tanke på spricka. Stöddlinor sattes upp 2007 för att stabilisera kronan och en kronreducering genomfördes 2010.

Åtgärdsbehov: Ca 10 granar á 3-4 m kommer upp under kronan. Frihuggning och röjning bör ske snart, inom 5 år.

Riskbedömning: Bör besiktigas av trädvårdskunnig person inom 2 år. Stöddlinor upplevs som spända.

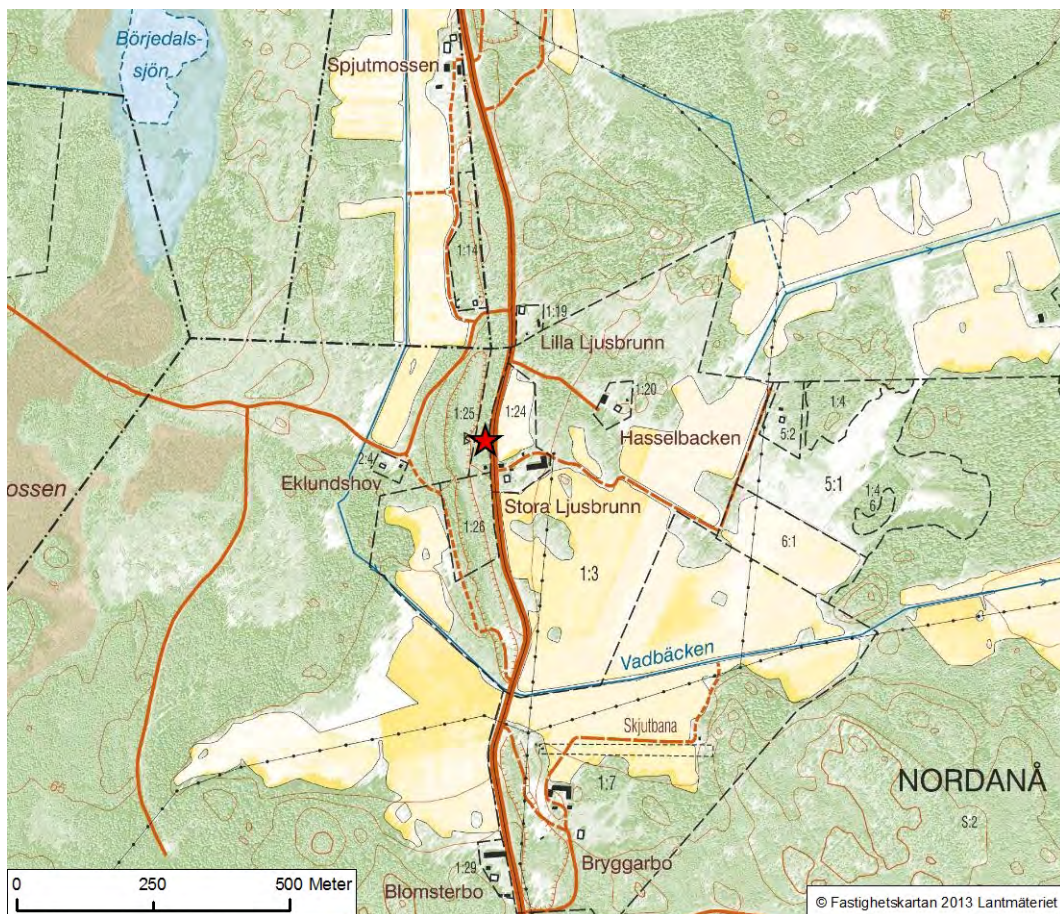

Fig. 24. Översikt- läge för naturminne 026.

Objektsnummer: 027

Objektsnamn: Ek i Eneby

Beslutsdatum: 1966-01-27

Fastighet: Hacksta

Lägesbeskrivning: Tomt

Antal träd: 1

AHA-klassning: 2

Status: Vitalt

Riskbedömning: Stam och grenar i toppen är döda och trädet ämnar troligen släppa dessa snart. Det finns i övrigt grenar som växer ut över lada, men dessa bedöms vara friska.

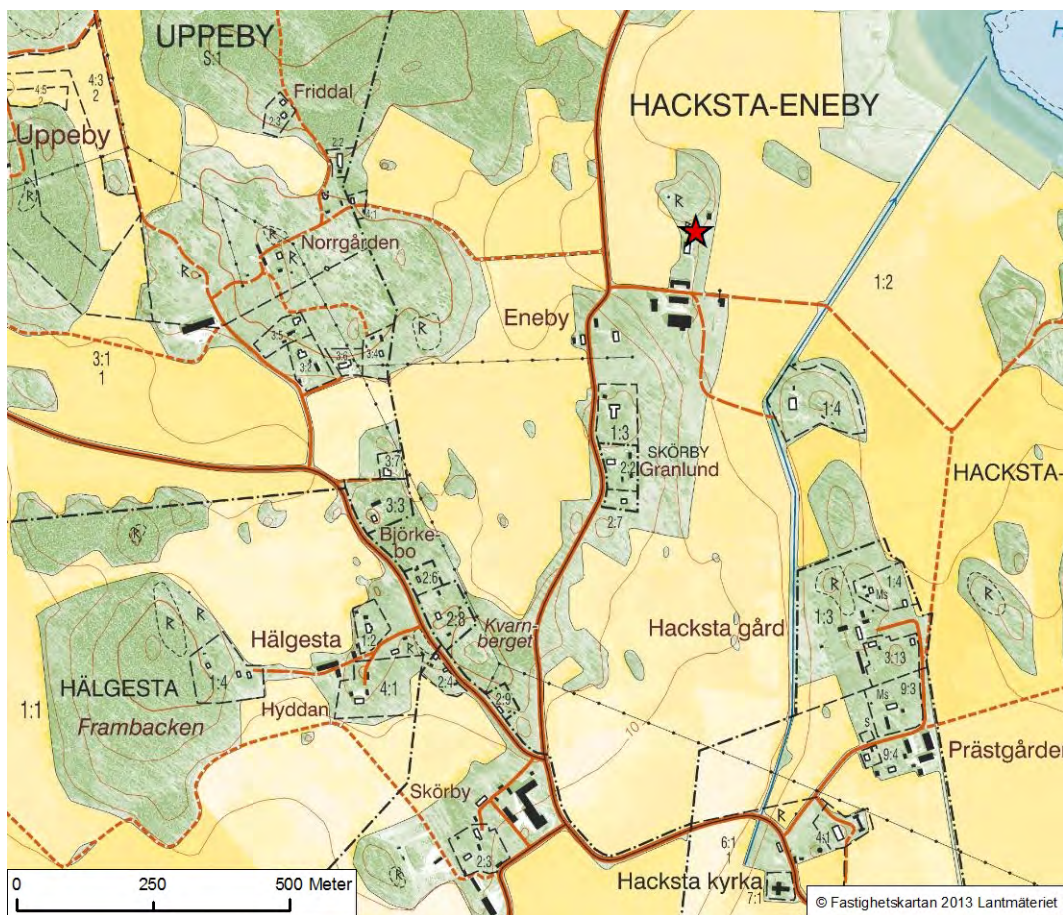

Fig.25. Översikt – läge för naturminne 027.

Objektsnummer: 028

Objektsnamn: Ek i Vårdsätra

Beslutsdatum: 1990-06-29

Fastighet: Vårdsätra 17:6

Lägesbeskrivning: Tomt

Antal träd: 1

AHA-klassning: 3

Status: Vitalt

Riskbedömning: Trädet bör besiktigas av person utbildad i trädvård inom 2 år från inventeringstillfället. Tomtgare önskar att några döda grenar beskärs eller att naturminnet upphävs.

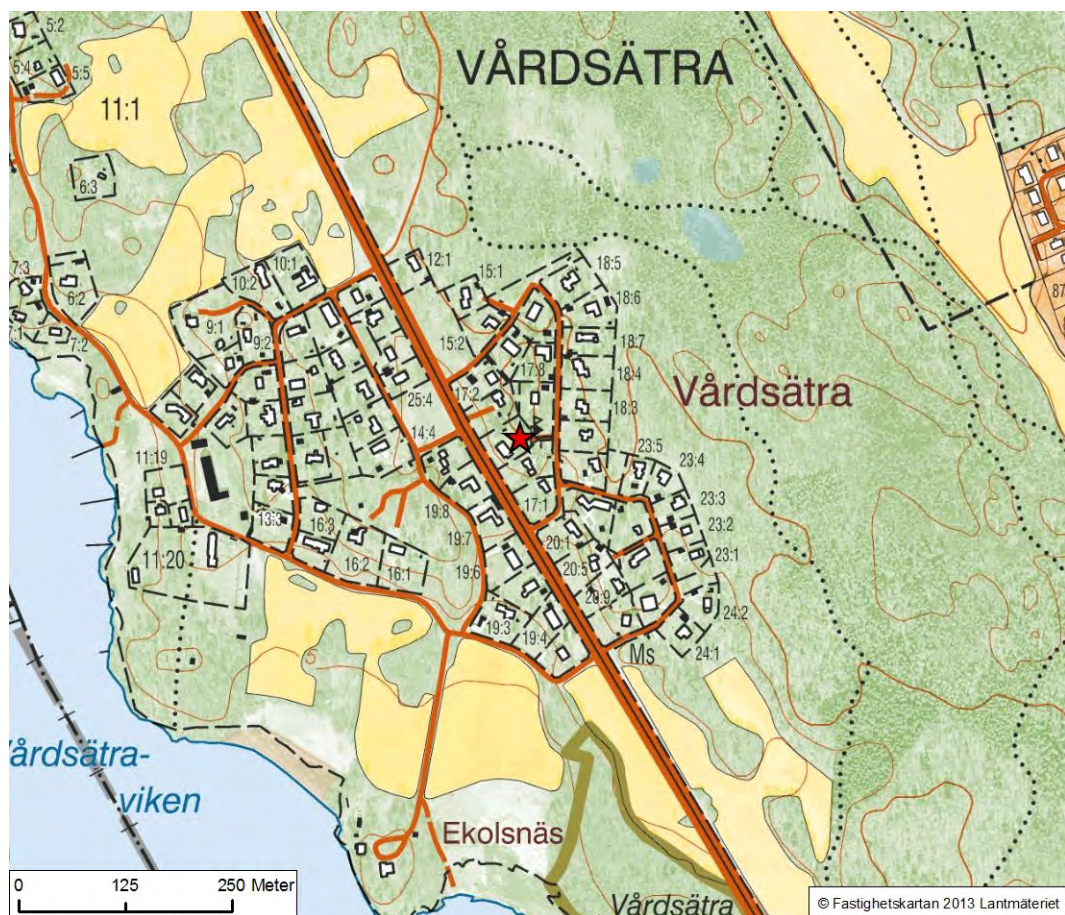

Fig. 26. Översikt – läge för naturminne 028.

Objektsnummer: 029

Objektsnamn: Vretatalen

Beslutsdatum: 1992-12-23

Fastighet: Vreta 4:2 (Ägare: Samfällighet)

Lägesbeskrivning: Tomt

Antal träd: 1

AHA-klassning: 3

Status: Vitalt

Åtgärdsbehov: Inget

Riskbedömning: Det finns en död gren över stig, men denna bedöms inte medföra en stor risk.

Övrigt: Vretatalen är enligt gammal folketro en så kallad tandvärkstall. Det sades att för att bli av med sin tandvärk ska man peta med en spik i den onda tanden och sedan slå i spiken i tallen. Den som fällde en tandvärkstall skulle drabbas av all den tandvärk som trädet bar på.

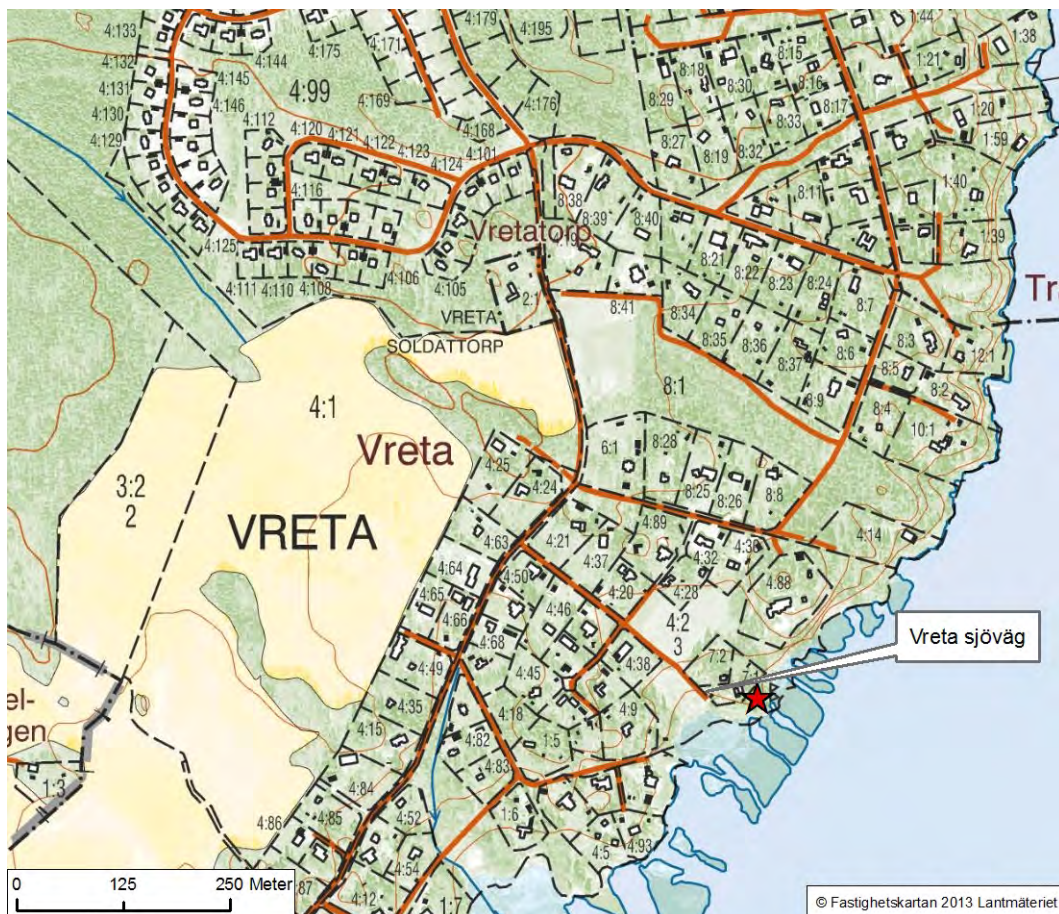

Fig. 27. Översikt – läge för naturminne 029.

Objektsnummer: 030

Objektsnamn: Enar i Grellsbo

Beslutsdatum: 1994-10-21

Fastighet: Grellsbo 1:1

Lägesbeskrivning: Intill åkermark/Utkant av skog

Antal träd: 5

AHA-klassning: Ej bedömt

Status: Fyra enar är vitala och en har klart försämrad status

Åtgärdsbehov: Frihuggning snart (inom 3-10 år). Finns enstaka gran och björk som skulle kunna huggas för att friställa en.

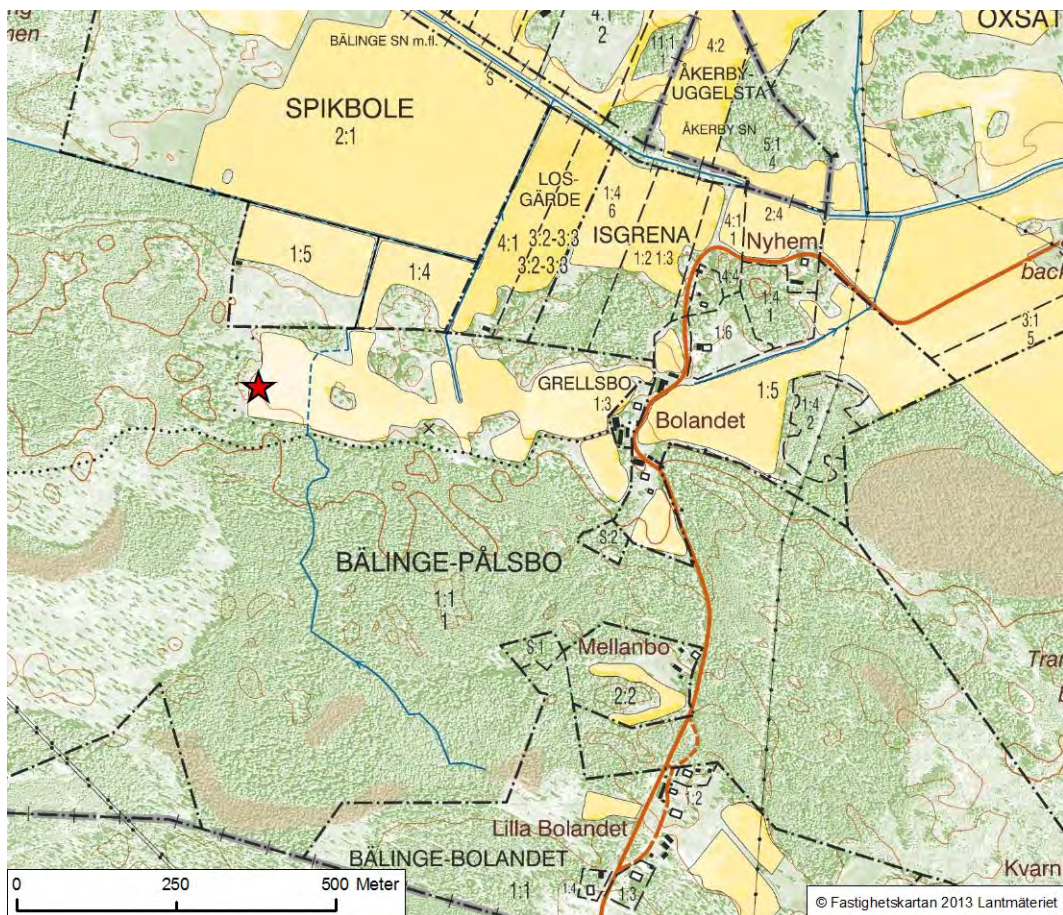

Fig.28. Översikt – läge för naturminne 030.

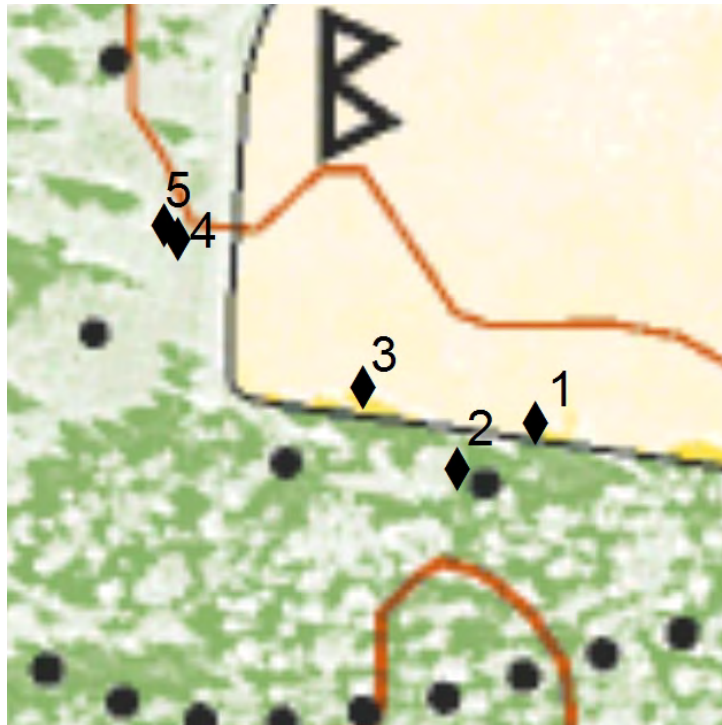

Fig. 29. Läge för varje enskild en i objekt 030.

Objektsnummer: 031

Objektsnamn: En vid Lilltuna, Husby-Tuna

Beslutsdatum: 1994-09-23

Fastighet: Husby-Tuna 2:1

Lägesbeskrivning: Vägkant

Antal träd: 1

AHA-klassning: Ej bedömt

Status: Vitalt

Åtgärdsbehov: Frihuggning och röjning akut (inom 2 år)

Övrigt: Enen var 11m hög och hade en omkrets om 150 cm vid beslutsdatum. En gren mot väg är i nuläget skadad och två stycken är avkapade utan ansökan och beslut om dispens.

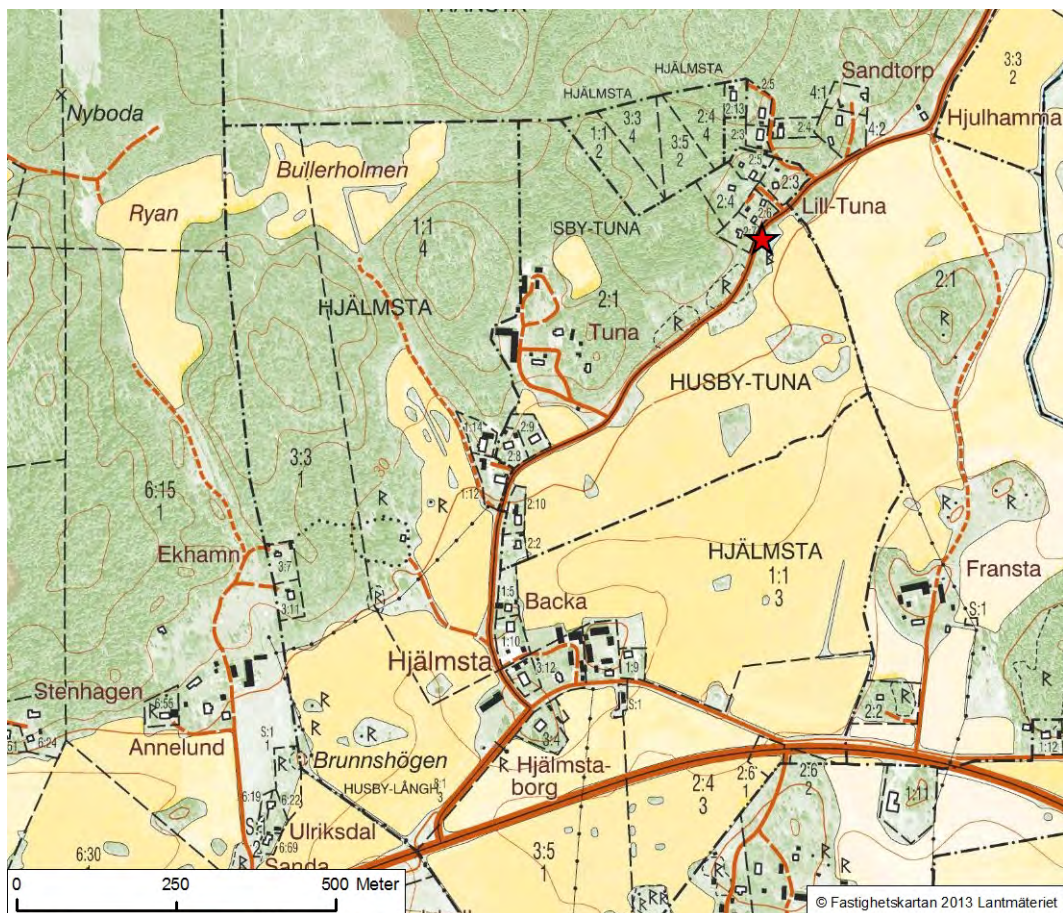

Fig.30. Översikt – läge för naturminne 031.

Objektsnummer: 032

Objektsnamn: Ek i Bälinge

Beslutsdatum: 2002-01-17

Fastighet: Bälinge-Ekeby 2:291

Förvaltare: Uppsala kommun

Lägesbeskrivning: Tomt

Antal träd: 1

AHA-klassning: 2, ev. 1 (bedömning efterkonstruerad utifrån besiktningsprotokoll från trädvårdsspecialist)

Status: Vitalt

Åtgärdsbehov: Frihuggning akut (inom 2 år). Två björkar och enstaka sälg.

Riskbedömning: För att åstadkomma en konsolidering av kronan och minska risker med instabila grenar rekommenderas av arborist att göra en beskärning i fyra till fem steg (5-årsintervall). Se besiktningsprotokoll hos Uppsala kommun för mer detaljerad rekommendation.

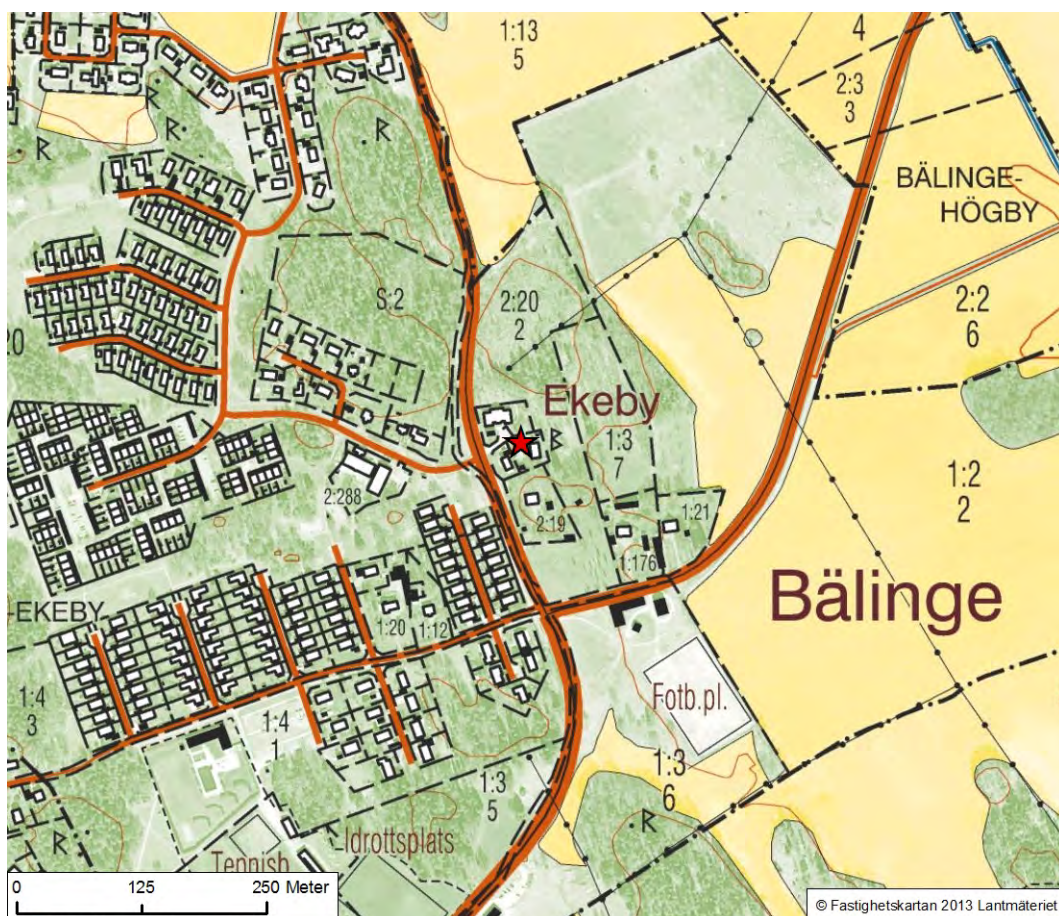

Fig. 31. Översikt – läge för naturminne 32.

Objektsnummer: 033

Objektsnamn: Länsmanseken

Beslutsdatum: 2002-01-17

Fastighet: Pesarby 2:2

Förvaltare: Östhammars kommun

Lägesbeskrivning: Väggkant

Antal träd: 1

AHA-klassning: 3

Status: Vitalt, dock med en viss försämring

Åtgärdsbehov: Røjning snart (inom 3-10 år)

Riskbedömning: Troligen ett riskträd inom kort och bör besökas av trädvårdskunnig person inom 2 år från inventeringstillfället. Många grenar har brutits p.g.a. röta. Risk att fler grenar bryts och då faller på den mindre grusvägen eller den större asfalterade vägen. Finns svamp i håligheten i stammen (art ej bestämd). Trädet upplevs obalanserat då grenar fallit mestadels på en sida om det.

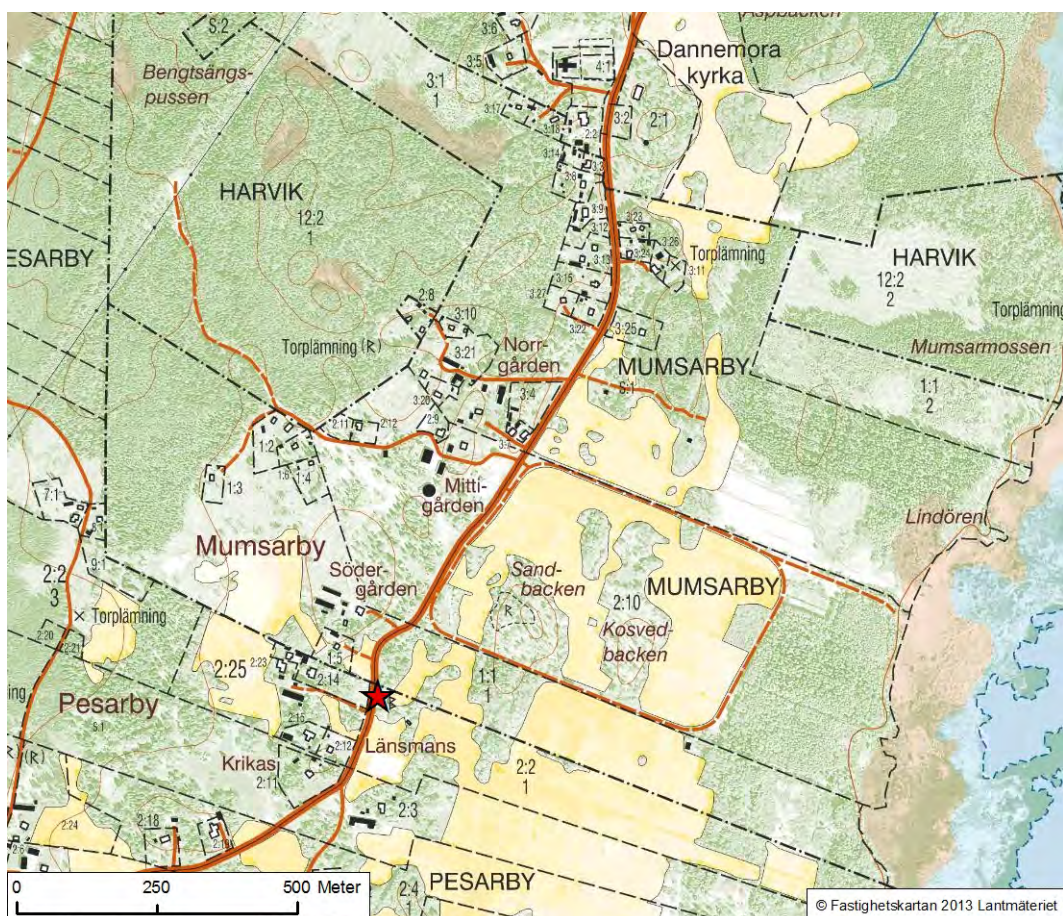

Fig. 32. Översikt – läge för naturminne 033.

Objektsnummer: 034

Objektsnamn: Axel Oxenstiernas Ek

Beslutsdatum: 2003-03-06

Fastighet: Hjulsta 3:2

Lägesbeskrivning: Privat parkering/Väggkant/Tomt

Antal träd: 1

AHA-klassning: 2

Status: Låg vitalitet

Åtgärdsbehov: Inget åtgärdsbehov i dagsläget. En stor gren/stamdel rasade ner 2013-06-11 vilket förde med sig en skada på tomtägarens bil. Arborist gjorde en bedömning på trädet 2013-08-14 och beskär de grenar som ansågs medföra en risk. En ny bedömning ska enligt dispensbeslut göras inom ett år efter det första arboristbesöket.

Riskbedömning: Fallande grenar kan skada människor, garage och fordon.

Övrigt: Oxtungesvamp vid basen. Brandspår.

Fig. 33. Översikt – läge för naturminne 034.

Objektsnummer: 035

Objektsnamn: Strömstatallen

Beslutsdatum: 2003-12-05

Fastighet: Torstuna-Strömsta 1:2

Lägesbeskrivning: Barrskog

Antal träd: 1

AHA-klassning: 4

Status: Låg vitalitet

Åtgärdsbehov: Eventuellt röjning inom 3-10 år.

Övrigt: Tallen har ett märkligt växtsätt där stammen en bit ovan mark börjar förgrena sig genom grenar som skjuter rakt upp istället för rakt ut. Tallen skulle kunna vara en genetisk mutant (Örjan Nilsson 2000). En frihuggning gjordes 2004.

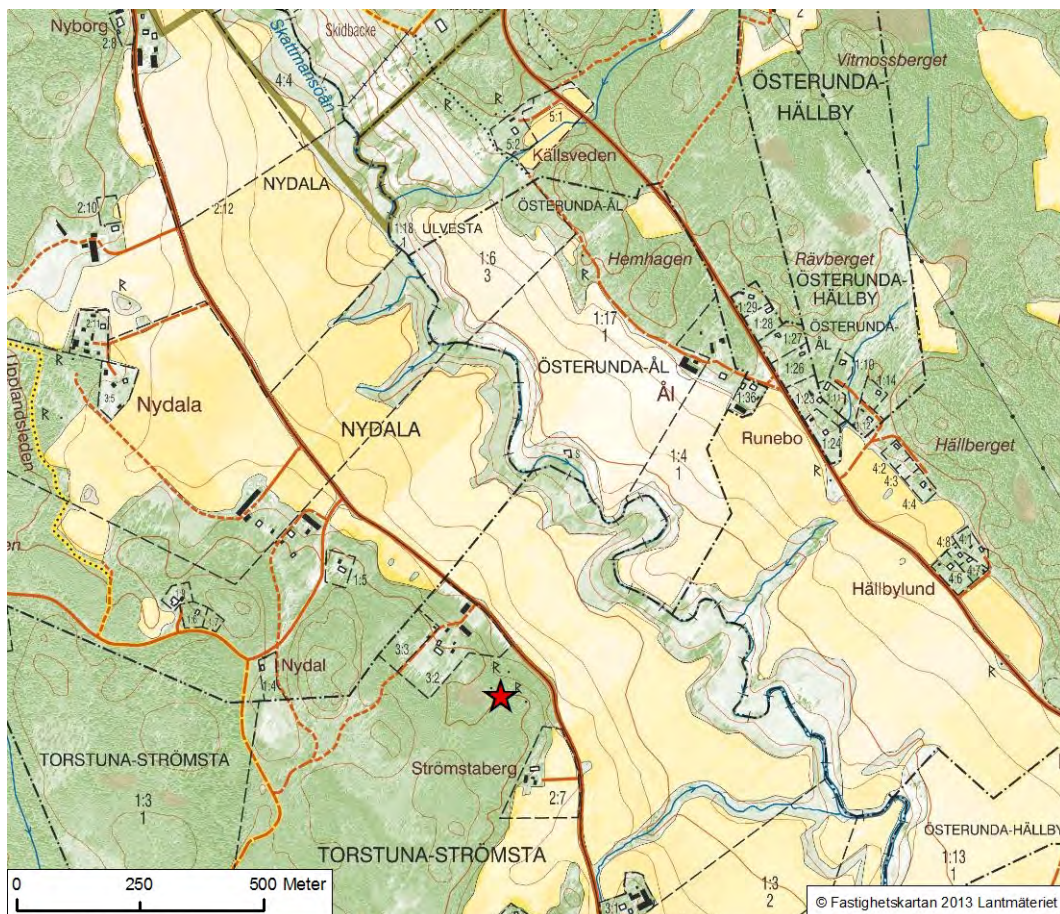

Fig. 34. Översikt – läge för naturminne 035.

Objektsnummer: 036

Objektsnamn: Horrsta

Beslutsdatum: 1954-03-09

Fastighet: Heby 6:1

Lägesbeskrivning: Barrskog

Antal träd: 2

AHA-klassning: 4

Status: Ett av träden är vitalt och det andra är klart försämrat

Åtgärdsbehov: För att gynna tallarna bör en frihuggning ske snart (3-10 år).

Övrigt: Naturminnena står i ett förhållandevis trivialt barrskogsområde.

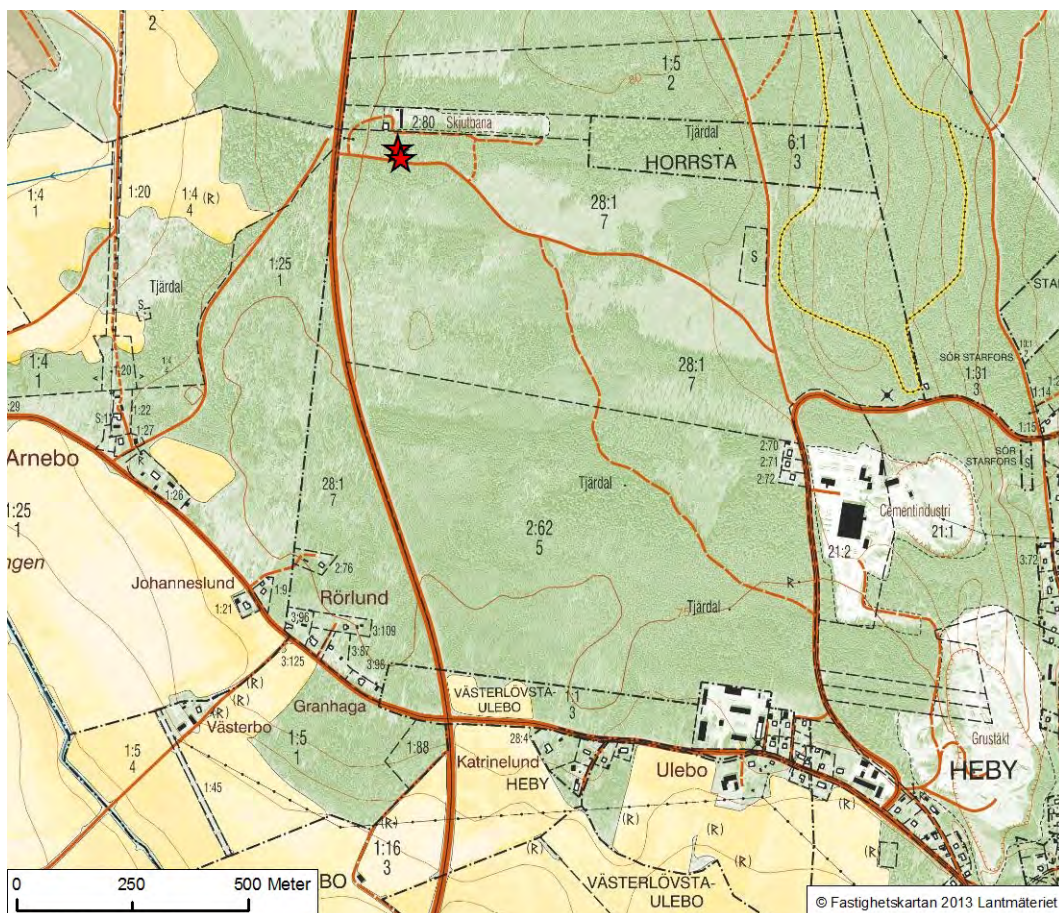

Fig. 35. Översikt – läge för naturminne 036. Observera att det är ett naturminne med två träd och inte två naturminnen som det ser ut på kartan.

Objektsnummer: 037

Objektsnamn: Göksbo

Beslutsdatum: 1971-04-02

Fastighet: Göksbo 1:1

Lägesbeskrivning: Tomt/åkerkant

Antal träd: 1

AHA-klassning: 4

Status: Låg vitalitet

Åtgärdsbehov: Rövning snart (inom 3-10 år)

Riskbedömning: Eventuella nedfallande grenar kan innebära en säkerhetsrisk i och med trädets placering intill bostadshus.

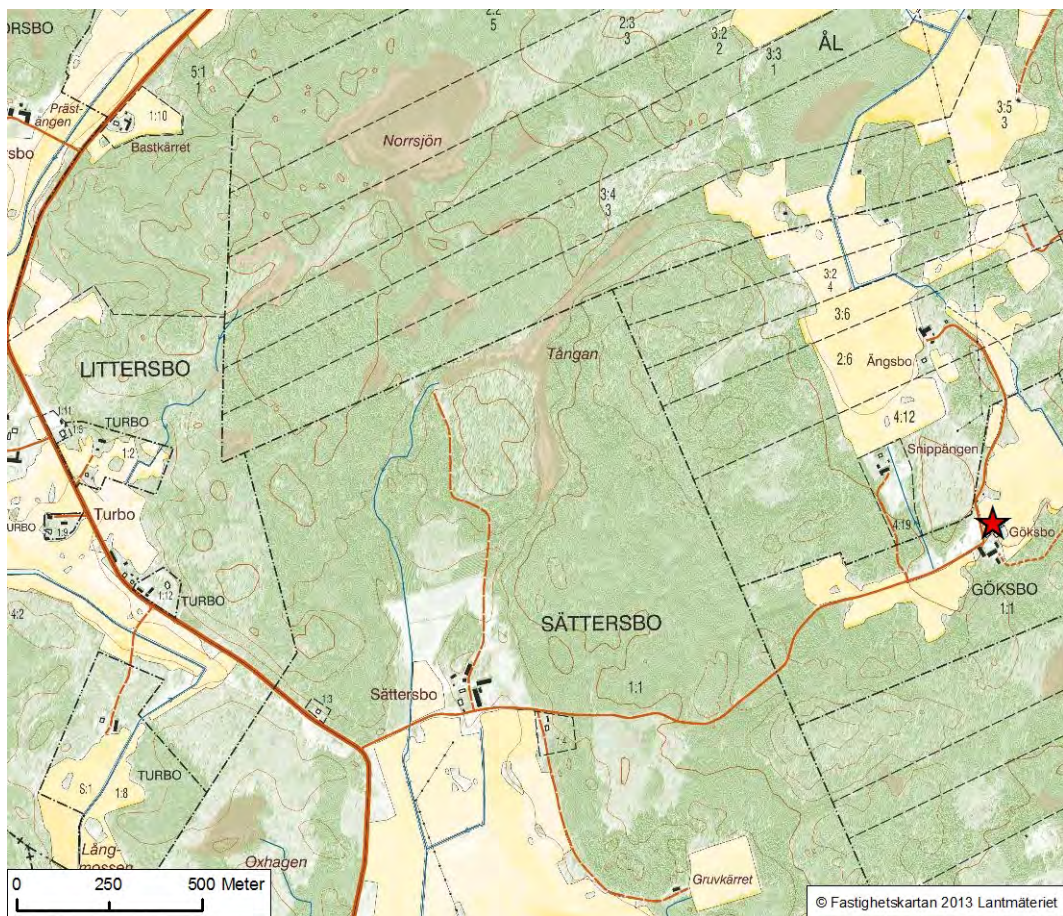

Fig. 36. Översikt – läge för naturminne 037.

Objektsnummer: 038

Objektsnamn: 15 ekar i sommarstugeområde

Beslutsdatum: 1961-04-19

Fastighet: Öndbo 1:2 och 1:5

Lägesbeskrivning: Sommarstugeområde

Antal träd: 14 funna

AHA-klassning: Se inventeringstabell (s.42)

Status: Tre träd har låg vitalitet, medan resterande elva är vitala (Se inventeringstabell)

Åtgärdsbehov: Se inventeringstabell

Riskbedömning: Det finns ett par-tre riskträd som kan behöva beskäras p.g.a. att de kan innebära en säkerhetsrisk för människor och/eller en risk att falla på elledning. Träd nr. 6 (se detaljkarta) bör kapas och sparas som en s.k. ”trädruin”, d.v.s. ett stående dött träd.

Övrigt: Det finns många ekar i området utöver naturminnena.

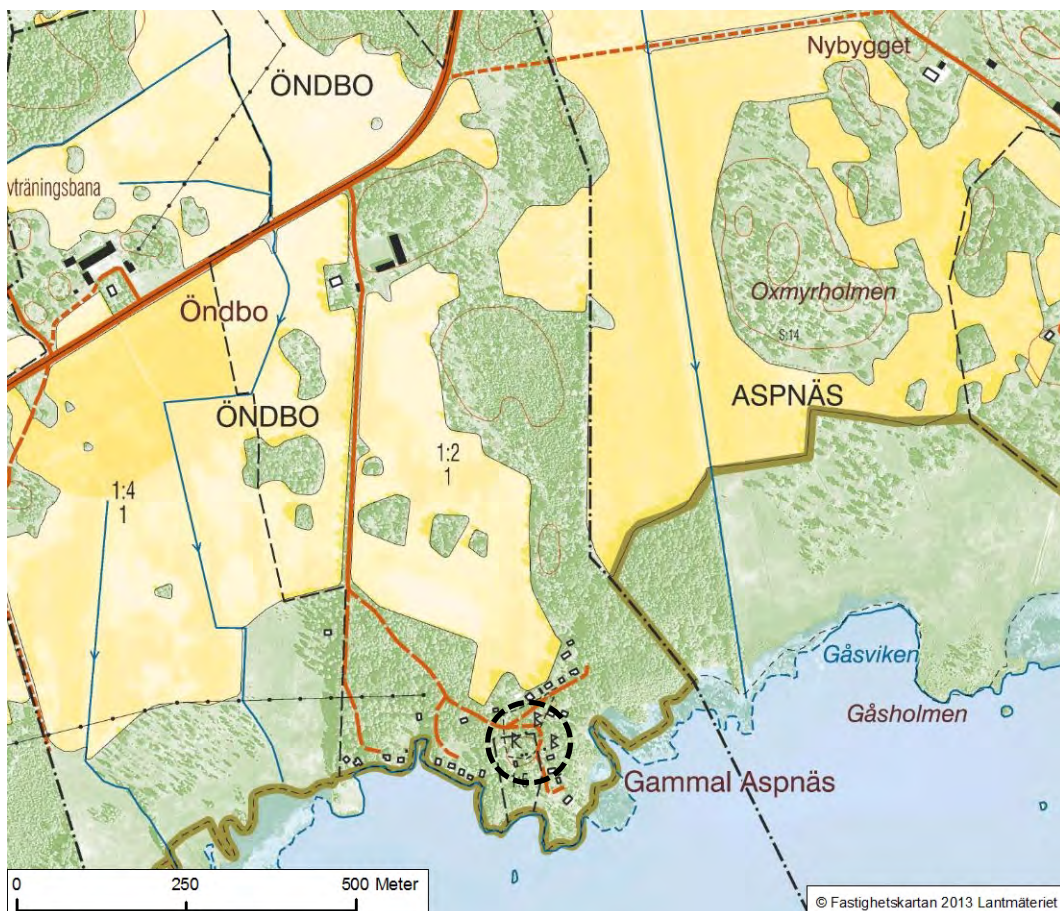

Fig. 37. Översikt – läge för naturminne 038.

Fig. 38. Läge för varje enskilt träd i naturminne 038.

Sammanfattande tabell över inventeringsresultat

Naturminne	Trädportals-ID	Trädslag	Omkrets	Trädstatus	AHA-klass	Omgivning	Åtgärdsbehov	Risk	Kommentar
1:1	784509	Ek	361	Vitalt	4	Betesmark	Inget	x	En större gren m. spricka (ca 1 m) hänger ut över väg
1:2	784495	Ek	550	Vitalt	4	Betesmark	Inget		
1:3	784487	Ek	431	Klart försämrat	3	Väggkant	Röjning, snart	x	Ev. en gren som kan falla över elstolpe
1:4	784470	Ek	335	Vitalt	3	Väggkant	Röjning, snart		
1:5	784415	Ek	301	Vitalt	4	Väggkant	Inget	x	Död gren (10-20cm bred) över väg
1:6	784464	Ek	426	Vitalt	2	Väggkant	Röjning, snart		En gren över väg (upplevs som rel. vital)
1:7	784463	Ek	730	Låg vitalitet	2	Väggkant	Röjning, snart		
1:8	784389	Ek	411	Vitalt	4	Väggkant	Inget		Ev. kan grenar falla på båtsläp
1:9	784469	Ek	365	Vitalt	4	Väggkant	Inget		
1:10	784490	Ask	550	Vitalt	3	Väggkant	Inget		
2	786097	Ek	535	Vitalt	1	Betesmark	Frihuggning snart		Vitalt med viss försämring. Myrstack i stam. Står nära elledning.
3	781840	Tall	440	Låg vitalitet	2	Betesmark	Inget		Tallen har knäckts mitt itu
4	788561	Ek	377	Vitalt	2	Barrskog	Frihuggning akut		

Naturminne	Trädportals-ID	Trädslag	Omkrets	Trädstatus	AHA-klass	Omgivning	Åtgärdsbehov	Risk	Kommentar
5	788560	Tall, gran m.m.		Dött liggande-Vitalt	ej bedömd	Väggkant/Åkermark/Tomt	Inget	x	Bedömning av stormfasthet
6	785537	Ek	575	Låg vitalitet	1	Tomt/Lövskog	Röjning, snart	x	Har vajer
7		En							Naturminnet upphävt
8		Okänt							Naturminnet upphävt
9	788467	Ek	322	Vitalt	2	Väggkant	Röjning snart	x	Bör besiktigas inom två år från inventeringsdatum
10		Tall							Naturminnet upphävt
11		Gran, tall, asp		Döda-Vitala	ej bedömd	Barrskog/Våtmark	Inget		
12	788562	Tall	241	Vitalt	4	Barrskog	Frihuggning och röjning akut		Ca 7 granar och 1 björk
13	788464	Tall	288	Vitalt	3	Barrskog	Frihuggning akut		3-5 granar
14	788465	Ek	660	Vitalt	1	Betesmark	Röjning akut		Hassel
15	ej inlagd	Ek	710	Vitalt/Klart försämrat	1	Tomt/Betesmark	Lägga rosbuskar/slån och ekflis runt om trädet	x	Mycket savflöden & dåligt igenvallade skador
16	788892	Tall	350	Vitalt	1	Väggkant/Tomt	Inget	x	Besiktning snart rekommenderas. Riskträd i o m placering vid tomt/väg.

Naturminne	Trädportals-ID	Trädslag	Omkrets	Trädstatus	AHA-klass	Omgivning	Åtgärdsbehov	Risk	Kommentar
17	784717	Tall	300	Vitalt	2	Väggkant	Inget	x	Ihålig stam och sprickor vid basen. Många små döda grenar.
18		Tall							Naturminnet ska upphävas
19		Tall							Naturminnet ska upphävas
20	785565	Granar	16-95	Dött liggande-Vitalt	Ej bedömt		Röjning, snart		
21:1	788448	Tall	258	Vitalt	4	Tomt		x	Bör besiktigas inom två år från inventeringsdatum
21:2	788448	Tall	197	Vitalt	4	Tomt	Röjning snart	x	Bör besiktigas inom två år från inventeringsdatum
21:3	788448	Tall	252	Vitalt	4	Parkering vid tomt		x	Bör besiktigas inom två år från inventeringsdatum
22		Tall							Naturminne upphävt
23	788832	Tall	377	Vitalt	4	Väggkant/barrskog	Frihuggning akut, röjning snart		Gran, hassel
24:1	784737	Ek	512	Vitalt	2	Väggkant/Ekbestånd	Frihuggning och röjning akut		
24:2	784737	Ek	445	Vitalt	4	Ekbestånd	Röjning akut		
24:3	784737	Ek	324	Vitalt	4	Ekbestånd	Röjning akut		
24:4	784737	Ek	390	Vitalt	4	Ekbestånd	Röjning akut		

Naturminne	Trädportals-ID	Trädslag	Omkrets	Trädstatus	AHA-klass	Omgivning	Åtgärdsbehov	Risk	Kommentar
24:5	784737	Ek	368	Vitalt	2	Ekbestånd	Röjning akut		
24:6	784737	Ek	314	Vitalt	4	Ekbestånd	Röjning akut		
24:7	784737	Ek	330	Klart försämrat	2	Ekbestånd	Röjning akut		
24:8	784737	Ek	224	Vitalt	4	Ekbestånd	Röjning akut		
24:9	784737	Ek	421	Klart försämrat	3	Blandskog	Frihuggning och röjning akut		
24:10	784737	Ek	423	Klart försämrat	1	Blandskog	Frihuggning och röjning akut		
24:11	784737	Ek	316	Vitalt	3	Blandskog	Frihuggning och röjning akut		
24:12	784737	Ek	238	Vitalt	4	Blandskog/Åkerkant	Frihuggning och röjning akut		
24:13	784737	Ek	348	Dött stående (Ev. låg vitalitet)	2	Blandskog	Frihuggning och röjning akut		
24:14	784737	Ek	350	Vitalt	4	Ekbestånd	Röjning akut		Hade inget märke, inget sattes upp
24:15	784737	Ek	272	Låg vitalitet	4	Blandskog/Ekbestånd	Frihuggning och röjning akut		
24:16	784686	Ek	560	Låg vitalitet	2	Åkerkant	Röjning akut		
24:17	784686	Ek	388	Vitalt	3	Åkerkant	Röjning akut		

Naturminne	Trädportals-ID	Trädslag	Omkrets	Trädstatus	AHA-klass	Omgivning	Åtgärdsbehov	Risk	Kommentar
24:18	784686	Ek	Ej mätt	Vitalt	Ej bedömt	Åkerkant	Röjning akut		Obs! Ej märkt med naturminne
24:19	784686	Ek	388	Vitalt	3	Åkerkant	Röjning akut		
24:20	784686	Ek	615	Vitalt	3	Åkerkant	Röjning akut		
24:21	784676	Ek	282	Vitalt	3	Ekbestånd	Inget		
24:22	784676	Ek	305	Vitalt	4	Ekbestånd	Inget		
24:23	784676	Ek	215	Låg vitalitet	2	Ekbestånd	Inget		
24:24	784676	Ek	332	Vitalt, delvis försämrat	2	Ekbestånd	Inget		
24:25	784676	Ek	275	Klart försämrat	4	Ekbestånd	Inget		Lutar kraftigt
24:26	784676	Ek	375	Vitalt	2	Ekbestånd	Inget		Väldigt bred bas
24:27	784676	Ek	478	Vitalt	1	Ekbestånd	Inget		Oxtungesvamp. Tvåstammig från 3 m.
24:28	784676	Ek	335	Vitalt	4	Ekbestånd/Väggkant	Inget		
24:29	784676	Ek	340	Stående dött träd	4	Ekbestånd	Inget		
24:30	784676	Ek	485	Låg vitalitet	Ej bedömt	Ekbestånd/Väggkant	Inget		Hålträd, stor öppning ca 1m
25	784892	Ek	398	Vitalt	3	Tomt	Ev. frihuggning snart	x	Fallande grenar kan skada människor, hus och elledning. Lönn, ek, oxel växer upp i kronan

Naturminne	Trädportals-ID	Trädslag	Omkrets	Trädstatus	AHA-klass	Omgivning	Åtgärdsbehov	Risk	Kommentar
26	788449	Ek	394	Vitalt/Klart försämrat	3	Väggkant	Frihuggning & röjning snart	x	Spricka i stam, stödlina finns. Besiktning akut rekommenderas, ev. beskärning.
27	1460346	Ek	835	Vitalt	2	Tomt	Inget	x	Död stam och grenar i toppen
28	785576	Ek	289	Vitalt	3	Tomt	Inget	x	Besiktning akut
29	785228	Tall	403	Vitalt	3	Tomt	Inget		
30:1	788463	En	72	Vitalt	4	Åkerkant/Utkant skog	Frihuggning snart		Enstaka gran och björk
30:2	788463	En	86	Vitalt	Ej bedömt	Åkerkant/Utkant skog	Inget		
30:3	788463	En	107	Vitalt	Ej bedömt	Åkerkant/Utkant skog	Frihuggning snart		
30:3	788463	En	111	Klart försämrat	Ej bedömt	Åkerkant/Utkant skog	Frihuggning snart		
30:5	788463	En	112	Vital	Ej bedömt	Åkerkant/Utkant skog	Frihuggning snart		
31	785214	En	175	Vitalt	Ej bedömt	Väggkant	Frihuggning och röjning akut		
32	788450	Ek	661	Vitalt	minst 2	Tomt/parkering	Frihuggning akut	x	Uppsala kommun förvaltar

Naturminne	Trädportals-ID	Trädslag	Omkrets	Trädstatus	AHA-klass	Omgivning	Åtgärdsbehov	Risk	Kommentar
33	788627	Ek	630	Vitalt	3	Väggkant	Röjning snart	x	Röta. Viss försämrad status. Besiktning akut rekommenderas. Östhammars kommun förvaltar
34	778664	Ek	640	Låg vitalitet	2	Tomt/Intill garage	Inget	x	Arborist har gjort bedömning och beskärning
35	785598	Tall	208	Låg vitalitet	4	Barrskog	Ev. röjning snart		
36:1	ej inlagd	Tall	305	Vitalt	4	Barrskog	Frihuggning snart		
36:2	ej inlagd	Tall	307	Klart försämrat	4	Barrskog	Frihuggning snart		
37	786899	Ek	455	Låg vitalitet	2	Tomt/Åkerkant	Röjning snart	x	Grenar växer över tomt
38:1	ej inlagd	Ek	347	Vitalt	4	Tomt/Väggkant	Inget	x	Låg gren hänger över tomt. Upplevs som att trädet vill släppa grenen snart. Besiktning akut rekommenderas.
38:2	ej inlagd	Ek	347	Vitalt	4	Tomt/Väggkant	Inget		
38:3	ej inlagd	Ek	447	Låg vitalitet	1	Väggkant	Inget		
38:4	ej inlagd	Ek	277	Vitalt	4	Tomt/Väggkant	Inget	x	

38:5	ej inlagd	Ek	182	Vitalt	4	Tomt	Inget		
Naturminne	Trädportals-ID	Trädslag	Omkrets	Trädstatus	AHA-klass	Omgivning	Åtgärdsbehov	Risk	Kommentar
38:6	ej inlagd	Ek	197	Låg vitalitet	2	Väggkant/Tomt	Inget	x	Skulle kunna falla på kraftledning. Besiktning akut rekommenderas.
38:7	ej inlagd	Ek	148	Vitalt	4	Lövskog/Nära tomt och väg	Ev. hugga asp snart		
38:8	ej inlagd	Ek	600	Låg vitalitet	2	Väggkant	Inget		
38:9	ej inlagd	Ek	200	Vitalt	4	Väggkant	Inget		
38:10	ej inlagd	Ek	181	Vitalt	4	Tomt	Inget		
38:11	ej inlagd	Ek	222	Vitalt	4	Tomt	Inget		
38:12	ej inlagd	Ek	226	Vitalt	4	Tomt	Inget		Nästan grenlös på ena sidan
38:13	ej inlagd	Ek	195	Vitalt	4	Tomt	Inget		
38:14	ej inlagd	Ek	190	Vitalt	4	Tomt	Inget		

Sammanfattande ord

Nio av naturminnesträden uppnår enligt denna bedömning AHA-klass 1, vilket innebär att det finns en mycket stor sannolikhet för förekomst av rödlistade arter av insekter och att träden därmed har högsta bevarandeprioritet. Åtgärder i form av röjning och/eller frihuggning har föreslagits för 46 av de 96 träden. I 27 av fallen bedöms åtgärdsbehovet vara akut (utföras inom 2 år från inventeringsdatum). De träd som har en föreslagen åtgärd som är akut, samt har uppnått en AHA-klass 1-3 bör rimligtvis prioriteras då biologisk mångfald bevaras och stärks då trädet tillåts växa fritt och solbelyst. Vid Vallox Säby finns t.ex. 11 träd som uppnått någon av AHA-klasserna 1-3 och är i behov av frihuggning och/eller röjning akut.

23 av träden bedöms kunna utgöra en säkerhetsrisk. Lämpligt är att dessa riskträd följs upp med bedömning av trädvårdskunnig person inom kort (inom 2 år). Naturminne nr. 15, 21, 26, 32, 33, 34, 37, 38:1 och 38:6 bedöms vara i mer akut behov av besiktning än de övriga. Sju av ovan nämnda står på eller i anslutning till tomt och de andra står vid väg. Nr. 5, 9 och 17 är träd som behöver besiktigas eftersom de står vid väg och antingen har savflöde där gren ansluter till stam, håligheter, svampar eller kraftigt lutande stammar. Nr. 6, 25 och 27 står på tomter och behöver hållas ett öga på framöver, men troligtvis inte akut.

Fyra naturminnen behöver upphävas i ett formellt beslut, eftersom de idag antingen inte finns kvar längre eller ingår i reservat. Länsstyrelsens GIS-skikt behöver uppdateras därefter. I de fall det finns fler träd inom ett naturminnesobjekt kan det också vara en idé att lägga in dessa som enskilda punkter i GIS-skiktet.

Referenser

Litteratur

Jackson Trädvård, 2013, *Trädbesiktning Bälunge-Ekeby, Bälunge*.

Länsstyrelsens meddelandeserie, 2004:14, *Naturminnen i Uppsala län*, Miljöenheten Länsstyrelsen Uppsala län.

Länsstyrelsens rapportserie, 2010:24, *Naturminnen i Västmanlands län, inventering 2010*, Naturvårdsenheten, Länsstyrelsen Västmanlands län

Sörensson M, 2008, *AHA- en enkel metod för prioritering av vedentomologiska naturvärden hos träd i sydsvenska park- och kulturmiljöer*, Entomologisk Tidsskrift 129 (2):81-90.

Foton

Foton av ”Nio ekar och en ask vid Krusenbergl”, ”Vårdsätraeken” och ”Gränseken vid Vårdsätra” – Cecilia Lundgren, student Uppsala universitet

Övriga foton av naturminnen – Evelina Lindgren, student Stockholms universitet

Kartor

Lantmäteriet, 2013, *Fastighetskartor*

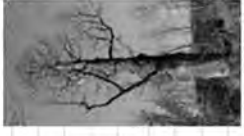

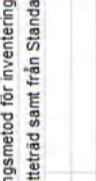

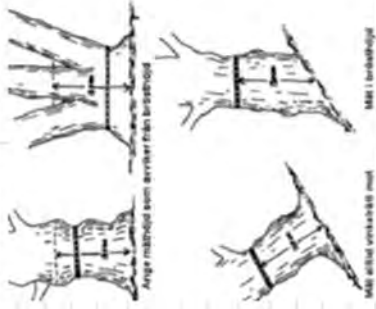
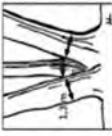
Lantmäteriet, *Översiktskarta*, omarbetad av Länsstyrelsen och Evelina Lindgren

Inventeringsprotokoll för skyddsvärda träd (Länsstyrelsen i Uppsala 2013-04-11)

Observatör: _____ Datum: _____ Lokalnamn: _____ Ev. Dellokalnamn: _____ GPS nr: _____
 Inventerarens för- och efternamn: _____ åå-mm-dd _____ Närmaste gård alt. fastighet: _____ Tas med om lokalen är stor eller naturligt delas i flera delar _____ Ev. nummer på GPS _____
 Inventera alla träd vars stamomkrets är minst 250cm, alla aspar, sälgar & tallar som är minst 190 cm i omkrets samt alla hålträd och hamlade träd som är minst 120cm i omkrets. > större än. < mindre än. ≥ större än eller lika med. ≤ mindre än eller lika med. bh=brösthöjd. * =Frivilligt. AHA=ingår i AHA-klassning, gäller alla A och B. Viktigt att notera.

Träd-ID Nr (waypoint i GPS) / Foto Nr									
Trädslag Ange trädart. 0=Ej bestämd → Fota (helhet, bark, knoppar).									
Skyddsvärde (flera alternativ kan väljas) 1=Grovt träd 2=Hålträd 3=Hamlat träd 4=Övrigt-anges för alla AHA-träd/annat värde									
AHA-Klass summera alla A & B / träd: 1 = 2stA, 2 = 1stA/4stB, 3 = 2stB									
Stamomkrets (cm) Mäts i bh ca 1,3m över mark. B ≥ 314cm (AHA)									
Trädstatus 0=Ej bestämd. 1=Friskt. 2=Klart försämrat. 3=Låg vitalitet. 4=Dött stående träd. 5=Dött liggande träd. (6=Trädet saknas). A = Murken högstubbe > 120cm omkrets (AHA)									
Åtgärdsbehov 1=Inget. 2=Akut (inom 2år). 3=Snart (inom 3-10år). Kommentarer*: C=Frühugning D=Röjning E=Aterhamling F=Annat (vad?)									
Mulmvolym (AHA) A=Inlycket mulm > 5liter (säker obs) B=Lite mulm									
Hålstadium Ange minst de största hålen i stam respektive grenar.									
Storlek på hålen, <10, 10+, 20+, 30+ cm i diameter.									
Placering av hålen; OM=ovan mark, MK=markkontakt, G=grenar									
1B=Stamhåll (AHA) 2B=Grenhåll (AHA) (Ex. 10+ OM 1B) Kommentarer*: 3 = Flera hål 4 = Stammen är ihålig.									
Omgivning* : (Upp till tre kan väljas i Tp) 1=Allé 2=Välgång 3=Kyrkogård 4=Park 5=Bebyggelse 6=Tomt 7= Barrskog									
Karaktärsdrag* 1=Stackmyror. 2=Brandspår. 5=Insektsgång/hål. 7=Skador.									
AHA-Karaktärsdrag Barkrövs stamved: 3A = ≥ 3dm2, 3B = < 3dm2. Savrflöde: 4A = ≥ 10cm långt, 4B = ≤ 10cm långt. Svamppåväxt: 6A = mycket, 6B = enstaka.									
Allmänna kommentarer / Trädlevande arter* Anmärkningsvärda observationer och noteringar om trädet. Tex. Funna insekts-, djur- eller lavararter, murken stam, trädsvjukdomar, järnsjuka i trädet, vädträd, tomlämning, etc.									
Inlagt i Trädportalen (Sätt kryss eller notera TP:s ID-nr)									

Checklista vid trädinventering

1 Skyddsvärde titta efter	Grova träd asp, sälg & tall (minst 190 cm) övriga trädslag (minst 250 cm) Hälträd (minst 120 cm) Hamlade träd (minst 120 cm) AHA-karakterer savflöden svampar barklösa partier på stammen stamhål, grenhål, mulm murken högstubbe Övriga mycket säregna obsar	Friskt (>50% av kronan vital = har skottbildning Förlust av grenar vägs också in.)	
2 Mät, fota, bedöm trädslag	nöj er med släkte, dvs skriv björk istället för värtbjörk, osv mät under ev knölar och stamdelning, summera om flera stammar flerstammig	Klart försämrad (20-50% av kronan vital)	
3 Trädstatus	bedöm vitaliteten i kronan på levande träd		
4 Hål	döda träd/högstubbar/lågor stamhål/grenhål (storlek & placering) finns mulm, el kan det anses troligt att det finns (Liknar mörkt sågspån.) ihällig flera hål	Låg vitalitet (<20% av kronan vital)	
5 Karaktärsdrag	Obligatoriska savflöden (lodrät mörk rand) (>10cm/<10cm) svamp (mycket/enstaka) barklös stamved (>3dm2 / <3dm2) I mån av tid brandspår (sot/brandjud) stackmyror skador (jack, sprickor, mm) spår av insekter (gångar & hål)		
6 Allmänna kommentarer / trädlevande arter (svara beroende på din egen kompetens - inga krav)	hackspetthål, sjukdomar, jämspikar, skottbildning svampen är ett skimm, ticka eller fruktkropp eventuella trädlevande arter (egen plats i TP)	Bilder från Naturvårdsverkets miljöövervakningsmetod för inventering av särskilt skyddsvärda träd, från Skogsstyrelsens skrift Inventering av Jättesträd samt från Standard för trädinventering i urban miljö.	
7 Omgivning & Åtgärdsbehov	Omgivning: Allé - minst 5 träd i rad längs väg/f d väg, Barrskog=minst 70% barrträd Vilken åtgärd behövs? Hur akut är åtgärdsbehovet? Frihugning= måste ta bort andra träd som växer in i kronan med motorsåg Röjning= slyröjning behövs med röjsåg Återhamling behövs då grenar är en underarm grova		

Naturminnen Uppsala län 2013, Fotodokumentation.

1: Nio ekar och en ask vid Krusenberg

2: Ek vid Fnysinge

3: Gröttallen vid Viggby

4: Kleveken

5: Barrskogsområde, Rasbo allmäning

6: Gränseken vid Vårdsätra

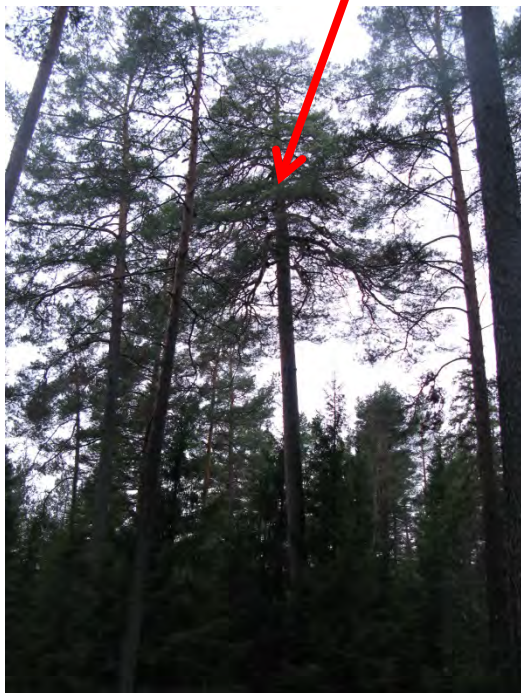
9: Ek nordväst om Björnsundet, Vällena

11: Skogsområde nordväst om Björnsundet, Vällen

12: En jättetall öster om Gisslaren

13: Trolltallen vid Ignesta

14: Vårbundnaeken

15: Ek vid gisselby

16: Stortallen väster om Stallfjärden

17: Tall öster om Valloxen

20: Sex förkrympta granar

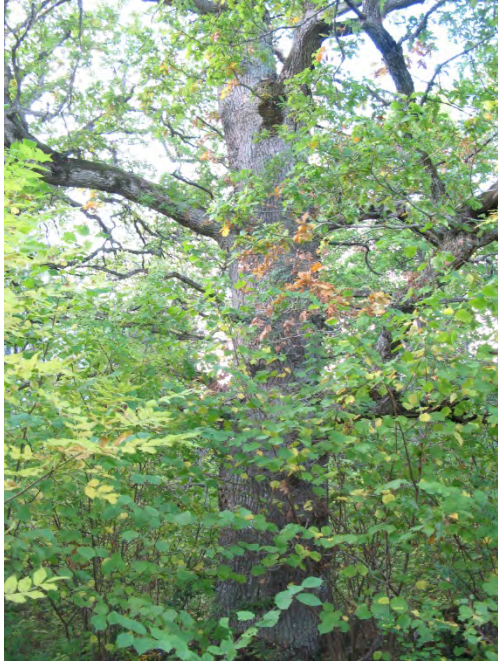
21: Tre tallar sydväst om Gåvsta

23: Tall sydost om Forsmark

24: 1 Ekdunge Vallox Säby, Björkbacka

24:2 Vallox Säby, ekdungen nordöst om 24:3

24:3 Vallox Säby, Brunnbyviken, närmast badplatsen

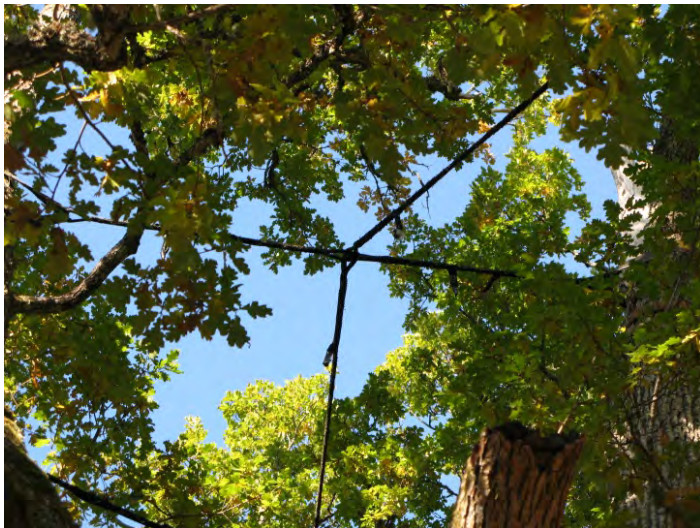

25: Ek vid Lövgård

26: Ek vid Ljusbrunn

27: Ek vid Eneby

28: Ek i Vårdsätra

29: Vretatalen

30: Enar i Grellsbo

31: En vid Liltuna

33: Länsmanseken

34: Axel Oxenstiernas ek

35: Strömstatallen

36: Ek vid Göksbo

37: Tallar i Horrsta

38: Ekar vid Tännaren

Uppsala län har 32 naturminnesobjekt, som består av ekar, tallar, granar, enar och en ask. Sammanlagt är det 96 träd och enar som har inventerats och omfattas av denna rapport. Naturminne är en skyddsform för enstaka säregna naturföremål som träd och flyttblock eller av mycket små områden, mindre än ett hektar, med biologiska eller geologiska skyddsvärden. Grova, gamla träd utgör viktiga livsmiljöer för många arter av insekter, kryptogamer, fåglar och fladdermöss.

Merparten av naturminnena bildades innan 1946 då naturvårdslagen tillkom. Idag nybildas naturminnen ytterst sparsamt. Insikten att naturvärden måste ses i ett större sammanhang har gjort att man gått över till att skydda större, sammanhängande områden istället för enskilda träd.

Denna rapport ger en beskrivning av delar av naturvärden och åtgärdsbehov hos länets naturminnen, liksom en bedömning av eventuella risker med träden. I rapporten finns översiktsskator, bilder på naturminnena och en sammanfattande tabell över inventeringsresultatet.

MEDDELANDESERIEN 2013

1. Översikt av Kvinnofridsarbetet i Uppsala läns kommuner (*Samhällsutvecklingsenheten*)
2. 2009 års inventering av gölgroda (*Rana lessonae*) i Norduppland (*Naturmiljöenheten*)
3. Källanalys av miljögifter i Uppsala län (*Miljöskydds-enheten*)
4. Uppdragsarkeologins målgrupper – en utvärdering av publik arkeologisk verksamhet och av hur de arkeologiska resultaten tas om hand i samhällsplaneringen och i skolan (*Kulturmiljöenheten*)
5. Program för Fornvård i Uppsala Län (*Kulturmiljöenheten*)
6. Program för information om kulturmiljöer i Uppsala län (*Kulturmiljöenheten*)
7. Screening av kemikalier. Resultatsammanställning för 2011 (*Naturmiljöenheten*)
8. Kartläggning av landsbygden i Uppsala län (SWOT-analys och nulägesbeskrivning) (*Enheten för Samhällsskydd och beredskap*)
9. Risk- och sårbarhetsanalys 2013 (*Enheten för Samhällsskydd och beredskap*)
10. Fosfordynamik i Granfjärden (*Naturmiljöenheten*)
11. Naturminnen i Uppsala län (*Naturmiljöenheten*)

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

POSTADRESS 751 86 Uppsala GATUADRESS Hamnesplanaden 3

TEL 010-22 33 000 (vxl) FAX 010-22 33 010

E-POST uppsala@lansstyrelsen.se WEBBPLATS www.lansstyrelsen.se/uppsala